

МЕХКА ДЕЗАДАРАШ
РФ Паччахьалкхен байракха хетабаь болам длабихьар, Яндарерча культуран ЦIагIа

16

ТУРИЗМ
«Гобаккхарал доккхагIа» яха кагирхой туркхетаче дIайихьар мехка

15

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ГIАЛГIАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№32 (12759)
Маьцхали
бутт,
27 ди, 2026 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
маьтсела бетта 1-ча дийнахьа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хьарак»
яха орден
еннай

ГИШЛОШЪЯР
Тов бетта Iаьлий-Юртара керда дарбанче болх бе йолалургья

5

ДАГАЛОАТТАМ
Курски тIема юкье Котало яккхара хетаяь кхетаче хилар Магасе

6

КУЛЬУТРА
ЦIихезача иллей мукъамашца йолаергья вай ишколашкара урокаш

10

БЕРАШИ ЗАМЕИ
«Ишколе даха кийчде бер» яха болам боаржабергба Наьсаре

13

ТИЕМА ДЕШАР
ИнгГУ ВУЦ дийша баьннарашта тIема билеташ дIалургда

14

@gserdalo

vk.com/gserdalo

Дзен сердало

www.serdalo.ru

Хоржамашка долхаш

Гурахьа хила дезача хоржамашка, фельдъегерий оагIонца кийча хиларах дийцар Магасе

2

Ишколай вахар

Мехкада: Дешара моттигаш кийча йий хьожаш ба мехка

3

Россе байракха Ди дездеш, бахархошка къамаьл дир вай Мехкадас

ГӀазданаькъан Ахьмад

Россе Паччахьалкхен байракха ЦӀай дездеш, бахархошка къамаьл дир вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас. Республикан Кулгалхочо белгалдир, боккхача мехка триколора истори хӀара сага лоархӀаме, ДӀахенцара бувзам, безам чӀоагӀбеш долга.

«Из байракх лакха ай-ийя, паччахьалкхен цӀайш дезду вай, ДӀахен лораеш латтараш белгалбу, мехкахой карагӀдаьнна дикаех дувц, мехка боккха лерхӀам бола керда моттигаш хӀаелл, иштта тайп-тайпара кхетаче-наш дӀаахьа вӀашагӀдетталу. Къаьстта лоархӀаме да из къонача тӀехьенна. Мехка истореца, культураца, кхоаненца дувзаденнараш геттара чӀоагӀа лораде деза ха я тахан латтар. Цунга хъежжа, къонабараш, из деррига хьалхадоахаш, ураоттабе декхарийла да вай. ДӀахен хӀама лорадеш, яхь, сий яхача дешай маӀан до-взаш хила беза уж, бера хана денз», - аьлар вай Мехкадас.

Российски Паччахьалкхенца геттара боккха лерхӀам болаш, массахана вӀаший барт, бувзам болаш, ДӀахен гӀулакха ураотта кийча долаш хила деза вай дерригаш! Из доккха цӀай дездеш, берригаш иразе, беркатаца, могаш-маьрша болаш, дика гӀулакхаш доаржадеш баха даькъалабийцар мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас.

Гурахьа хила дезача хоржамашка, фельдъегерий оагӀонца кийча хиларах дийцар Магасе

Баркинхой Мурад

Фельдъегерий оагӀон болх-лошца паччахьалкхен бувзамца дувзаденнарах дийцар вай Мехкадас. Цу кхетаче дакъа лоацаш хилар Къилбаседа Кавказа Россе ГФС оагӀон кулгалхо Аддрикено Андрей, республик-ера керттера федеральни ин-

спектор Гудов Залим, Магасерча цу оагӀонцарча моттига кулгалхо. Республик-ера цу гӀулакхех йолча моттига балхах, балхацара каьхаташ боагӀлача боараме лорадеш дӀа-хьа кхахьарах, дийцар кхетаче.

Къаьстта терко еш дийцар цига, гурахьа хоржамаш хи-

ларга хъежжа балха тӀа геттара фийла хила безилгах. Вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас белгалдир, иштта ха латтача хана федеральни моттига, республикерча хьакимашта юкьера бувзам геттара чӀоагӀбе безилга.

ЛаьрххӀа оттабаьча болхлоша къахьегаргда моттигаш-

та юкьера бувзам лорабеш, кхерамзлен оагӀонца дувзаденнараш терко еш. Вай мехка цу оагӀоно ший декхара ш боагӀлача боараме лораду, цунга хъежжа моттигера кулгалхой дог тийша ба, хоржамаш латтача хана, паччахьалкхен деррига гӀулакхаш лерттӀа тӀахьожам беш хургхиларах.

Единороссий XXIII-ча съезде вай мехкарча викалашта хьалхаваьнна вахар Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьла

ГӀазданаькъан Ахьмад

«ЦаӀ йолча Россе» XXIII-ча съезде дакъа лоацаш ба вай мехкахой. Парте Лакхерча кхела доакъашхо вола вай мехкада Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьла вар Москве болхарашта хьалхаваьнна хиннар. Партийни кхетаче керттера моттиг дӀалоацаш хилар керда-ьяккхача Къаман програм-

ман хӀама чӀоагӀдар. IX-ча кхайкаралла Паччахьалкхен Думан хоржамий керттера декхараш белгалдарал совгӀа, Россе вахара-экономически гӀулакхий балхаца боккха лерхӀам болаш каьхат да из.

«Бахархой дехараш теркалдеш, оттаяьй керда программа. Съезд йоаялале хьалха, боккха болх дӀабиьаб

цу оагӀонца. Мехка ерригача моттигий бахархоша, лораша, хьехархоша, ахархоша, бизнесменаша, тӀема операце доакъашхоша «Партийни десанта» болх хьаллоацаш онлайн-платформага гӀолла дӀакхажьйтад шоай дехараш, шоашта хилча бакъахьа хетараш», - дийцар «Сердалога» «ЦаӀ йолча Россе» моттигерча оагӀоно.

Кердадараш юкьеди-

хьача Къаман программан лоархӀамедараш бахархой хьал аттача даккхарца, паччахьалкхен моттигаш лораярца, российски доазоний гӀулакх тоадарца дувзаденна да. Демографически политика къоастаеш, мехка лакха говзал йола къахьегамхой кийчбар, технологца, нейросеташца дувзаденнараш, иштта културан, ладатий хӀама хьаллацар да доккхача декхарех.

Хоржамаш боагӀлача боараме дӀадахьара, терко еш хургба тӀахьожа нах

ЕДИНЫЙ ДЕНЬ ГОЛОСОВАНИЯ

ТВОЙ ГОЛОС – СИЛА РОССИИ!

Ужахьанаькъан Хьамзат

Хила дезача хоржамашка кийчо еш, къахьегаш ба тахан мехка. Хоржамий болх боагӀлача боараме, цъаьккха кхоачамбоацар доацаш дӀагӀоргболаш, лакха терко еш хургба тӀахьожамхой. Тайп-тайпарча ханага кхаьча, цу гӀулакхах дог лазаш бола бахархой ба из лертӀа хилийтара тӀехьа къахьегаргдараш. Хьехархой, лораш, инженераш, юкьарча оагӀонцара доакъашхой,

пензионераш, иштта гӀо деш лела хьинардара ш хургба, хоржамашка тӀахьожам беш.

«Бахархошкара тӀахьожамхой мехкарча Юкьарча палато хьахьожабеш ба, къаьстта йолча политически партей оагӀорахьара бац уж. Цу оагӀонцара бокъонаш йовзийташ, хоржамаш боагӀлача боараме, цъаьккха гӀалатло йоацаш дӀагӀоргдолаш, фу де деза хьийхад царна. Деррига хӀама довзаш, дика кийч-

баь ба уж», - йоах «Сердалога» мехкарча паччахьалкхера бенача хоамо.

ТӀахьожараш шоай декхараш дика довзаш, болх боагӀлача боараме терко еш дӀахьош хилар чӀоагӀа лоархӀаме да.

Цудухьа, тӀахьожамхой хьалххе кийчбеш, болх дӀабиьаб мехка. Хоржамий оагӀонцара бокъонаш лораш, деррига теркалдеш, хила беза цар из болх чакхбаллалца.

Тахан республике йоккха терко еш гӀулакх да из.

**Сенатор вола
вай мехкахо
Хамченаькъан
Белан, лакхача
паччахьалкхен
совглатаца
белгалвир**

ГІазданаькъан Ахьмад

Вай республикера РФ сенатор Хамченаькъан Белан, «Даьхен гІулакхе карагІдаьннарех» яха IV-ча дозала орден луш, белгалвир. Даьхен парламентаризма бокьонаш лораяра балхаца дикка къахьегарах, РФ Президента Путин Владимира маьцхали бетта 24-ча дийнахьа оттаяьча чІоагІонца хьождаь паччахьалкхен лакха совгІат да из. «Сердалога» из хоам мехкарча паччахьалкхера бу.

Экономикан бокьонаш лораеш, иштта юртбоахама гІулакхех болча оагІонца бехктотхаме къахьегаш, ший декхараш дизза кхоачашдеш хьавенарех ва Хамченаькъан Бахьаудина Белан. 2016-ча шера денз, Федераце оагІонца вай мехкагара сенатор волаш, мехка гІулакхаш федеральни моттиге довзийташ хьавоагІа из. Ший балхатІа гонахьарчар лоархІаш, лоархІаме, хала дола декхараш кхоачашдеш, республикерча бахархой хьал могачох тоаде гІерташ къахьегарех ва ала деза цох тахан.

Лакха говзал йола, ший болх боагІача боараме бовзаш вола политик, хьакьал дола кулгалхо ше волга бІаргадайтад цо массанена. Вай мехкарча агропромышленни оагІонца дувзаденнараш федеральни моттигага гІолла ма хулла тоаде хьожаш, лоархІаме, дикка пайдане хургІола проекташ йоаржаеш, къахьегаш ва сенатор. Иштта лакха, лоархІаме дола паччахьалкхен совгІат цунна хьожадаро хьагойт хьамсарча мехка ГІалгІайчен, йоккхача Россекхараш кхоачашдара тІехьа из хьинаре, боагІача боараме къахьегаш хилар.

Ишколаш дешара шерга кийча хиларах, дийцар мехкарча паччахьалкхено

Ужахьанаькъан Хьамзат

Премьер-министр волча Сластенин Владимира кулгал деш, дІайихьача лоархІамеча кхетаче дийцар, вай мехкара ишколаш дешара шу дІадоладе мел кийча я. Цу оагІонца дувзаденнарех дийцар дешареи Илмани гІулакхех йолча министерствон кулгалчун декхараш кхоачашдеш йолча Угурчанаькъан ПаьтІамата, гІишлон балхех йолча министерствонна хьалха латтача Иленаь-

къан Мусас.

«Тов бетта хьалхара ди хьаотта йисар кІира ха мара яц, цунга хьежжа деррига сухал беш а доацаш, кхоачамбоацараш юкье доацаш, кийча хила дезаш да. 244 дешара моттиго шоай наІараш хьаелларгья дешара шу долалуча дийнахьа – 154 ишколо, 84 берий бешо, юкьерча оагІонцарча дешара 6 моттиго. Ялх моттиге карарча хана тоаяра балхаш да дІахьош. Дешара шу долалуча дийнахьа, беррига болх чакхбаь-

ккха хила безаш ба. ХІаьта кхьийолча дешара моттигашка чоалхане доаца балхаш деш, кулг тохаш къахьийгад.

Бераш ишколе хьакхувларгдола болх тоабеш ба мехка. Мах бала ца безаш, дешархой хьакхувларгба 97 ишколе, 138 автобус я цар доалахьа. Царна юкьера 128 автобус болх беш лела 10 шу совгІа ха я, 48 автобус залапхой дола бераш дІахьа кхувла къоастаяьй», - дийцар «Сердалога» мехкарча паччахьалкхено.

Къаьстта терко еш дий-

цар кхетаче, дешара моттигий кхерамзлен хьалаца дувзаденнарех. Деррига тохкаш болх дІабахьа безача 244 моттигах 232 моттигага хьежаб тахан, кхерамзлен балхах дола паспорташ 229 ишколанна дІаденнад.

Вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас, геттара чІоагІа терко еш, гІадилад; дешара шу долалуча дийнахьа еррига моттигаш боагІача боараме кийча йолаш, наІараш хьаеллаш хилийта, аьнна.

Мехкада: Дешара моттигаш кийча йий хьожаш ба мехка

Оздой Ийса

Дешара шу долалуча дийнахьа, шоай наІараш хьаелла кийча хила езаш я мехкара 244 дешара моттиг. Цу юкье я ишколаш, берий бешамаш, СПО моттигаш. Керда дешара шу дІадоладергдараш 85 эзар совгІа мехкахо ва, хІаьта 8,5 эзар гаргга дола бераш ишколан коа эггара хьалха дІачударгда.

«ЛоархІаме да, тов бетта 1-ча дийнахьа бераш лертгІа тоаяь латтача гІишлошка хьачудахкар. Укх шера, боккха болх дІахьош, тоаеш латт ялх дешара моттиг – ишкол, йиъ берий беш, колледж. Дешара шу долалуча дийнахьа кийча хургья уж моттигаш, шоай дешархой тІаэца. ДІахо йолча моттигашка а чоалхане доаца тоадараш деш, кулг тохаш, лостам баьб. Ишколечра автобусий гІулакхага а хьежад тхо хьалххе. 97 ишколера бераш, мах боацаш, дІакхувларгда, тахан болх

беш яраш 138 автобус я. Ишколечра автопарке керда автобусаш хилийтар керттерча гІулакхех да тахан.

Къаьстта терко еш ба дешара моттигашкарча кхерамзленца дувзаденнараш лертгІа хилийтара. Берий, болх бечар кхера безаргбоацаш, боагІача боараме тоадаь, терко еш хила деза

деррига», - белгалдир вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас.

Берашта деша арадовла йисар цхьа кІира ха мара яц, цунга хьежжа хьинаре болх дІахьош, кийча хилийта деза деррига. Дешара шера хьалхара ди, тІехдика кийчо я, дІадихьа хила деза массайолча моттигашка. Керттера

декхар – хоза тоаяь латтача, сийрдача ишколашка, берий бешамашка, колледжашка дешархой хьачуэцар. Даьй, ноаной дог тийша хила беза, шоай берий кхерамзленца дувзаденнараш уж деша дагІача моттиге къаьстта чІоагІа тІахьожам беш, лорадеш хиларах.

Мехкарча
МВД г1о
дарах, баркал
аьлар СВО
доакъашхочо

Ужахъанаькъан Хьамзат

Мехкарча Россё МВД болхлошта, видеогойтаме г1олла, баркал кхайкадир т1ема аренашка латтача б1ухочо. Хьалха тха газето яздаь хиларах тарра, «Къаман фронт. Деррига а Котало бахъан!» яхача боламе дакъа лоацаш хилар МВД болхлой.

Т1ема аренашка декхараьш кхоачашдеш латтача вай б1ухошта «Нива» машин, диь тайпара мототехника, ийи генератор, иштта аренашка геттара эшаш дола хьулаву цхаралаш дахьийтар цар. Б1ухо ч1оаг1а раьза вар шийга хьакхача мотоцикла. «Сердалога» къаман фронте дийцачох, тахан къаьстта хала дале а, г1о деш леларий аьттув боал т1ема аренашка латтача вай б1ухошка уж х1амаш д1акхачийта.

Президентски болама хьинардараьша доккха баркал аьлар мехкарча МВД, российски б1ухой оаг1ув хьаллоацаш хиларах. Кхы а дукха х1амаш Иояхъа езаш ба вайцигара.

«Къаман фронт. Деррига а Котало бахъан!» яха проект ший болх д1ахьош я. Даьхенах дог лазаш мел барашка из проект хьаллоацаш хилар дех цу г1улакха хьалхалаттараша.

Бахархошкара
т1алатта
дехараш
дукхаг1а хилар
белгалду ЦУРе

Г1азданаькъан Ахьмад

Бахархошкара эггара дукхаг1а т1алатташ дола дехараш, лоткъамаш ЖКХ оаг1онца дувзадenna да. Из белгалду ЦУРа болхлоша. Т1ехьарча к1ира 138 дехар да цига хьачуденнар.

Бахархоша х1ара денна из болх ч1оаг1аг1а хьаллоацилга гуш да тахан. Хьалха дахача к1ирага хьехача 8%-га кхоачаш айденнад т1алатта дехараш. «Сердалога» из хоам ЦУРа болхлошкара кхаьчар.

Кхы мел дарашта юкье эггара лакхаг1а латт ЖКХ дувзденнараш – 80, юкьарча боарам т1ара 58%. Шоллаг1ча моттиге навъашца дувзденнараш отт – 20 (14,5%), х1аьта кхоалаг1а моттиг тока оаг1онцарча дехараша д1алаьцар – 11 (8%).

Шахьарий йоккхача моттигашкара т1алатташ да дукхаг1а дола хаттараш. Эггара дукхаг1а дараьш Наьсарера да – 43 хоам (31,2%), иштта Шолжа шахьар – 30 (21,7%), Маг1албикера ЦУРе 22 хоам кхаьчаб (15,9%).

Эшача хана уллув хилар

Т1ема аренашка вахар хаьдача Келаматанаькъан Хьажмурда ц1аг1арча наха, терко еш ба мехка

Г1азданаькъан Ахьмад

Т1ема аренашка Даьхен г1улакха латташ, вахар хаьдача б1ухой ц1аг1арча наха терко лоаттаеш, царна эшачунга хьожаш ба мехкарча «Даьхен лорабой» яхача ганза филиала болхлой. Шолжа кхалерча филиала болхло волча Iарапханаькъан Мухьмад волча г1о дехаш т1аена хилар т1ема операцена юкье вахар хаьдача Келаматанаькъан Хьажмурда йиша Келаматанаькъан Зейнап. Ж1айрахъа кхалерча дарбанче Iобийша дег1а могашал меттаоттаешийна, иштта ший нанна г1о де, аьнна, дийхар цо.

«Хьалхаг1а а шоашта эшача х1аман филиала болхлошта т1аболхаш, царца бувзам лелабеш хиннаб бувца дезал. Цу наьха хьашташ кхоачашдара т1ехъа, тахан мехка лакха терко еш ба, цунга хьежжа цхьаккха тайпара цар дехар терко йоацаш дусаргдац. Укх наькъа а цар г1улакха сиха оарцаг1баьлар ганза филиале.

Ж1айрахъа кхален дарбанчен кулгалхочунца цу сахьате бувзаме баьнна, СВО б1ухочун йиша, нана Iобувшабергболаш моттигаш кийчъайтар цар. Ганза филиала болхлоша шоай декхараьш боаг1лача боараме кхоачашдеш хиларах, ханнахъа лорашка чакхбаьнна, шоай могашал меттаоттаеш дарбанче ха яккха аьттув баргба

цу наьха», - йоах «Сердалога» цу моттигера бенача хоамо.

Боккхача, барттайна бахаш болча дезале кхоалаг1а вола воI вар Хьажмурд. Галашка малхаваьнна, цига кхийна, къаман беркате дола Iадаташ цига Iомадаь вар из. Бера хана денз, ший ханарчарна юкье ший тайпара белгала волаш, кхийна ваьнна д1аэттача деналах визза вола воI хургволга хоалуш вар. Новкъостаьша, из вовзараша деча тешалах; аьннача дош долаш, эздел, яхь, г1улакх долаш, саг вар.

Т1ема аренашка Даьхен х1ама лораде вахар из, ше раьза волаш, из никъ хьайица. Цига а дика ц1и т1ехъа йолаш, дог дизза майра б1ухо ва оалаш, вар из. 2024-ча шера бекарга бетта т1ема геттара лоарх1аме декхар кхоачашдеш, турпалал гойтар Хьажмурда.

М а с с а н е н а д1ахьалхаэтта, беррига низ шийна хьат1аийца, кхерам т1абоаг1илгах т1ехьалаттарашка хоам бе кхийра цун. «Денал хиларах» яха майдилг енна вар из т1ема аренашка, кхелхачул т1ехъаг1а хьожайир цунна Денала Орден. Ц1аг1а ши бер, ц1ен - нана юсаьш; вахар хаьдар майра дог хиннача вай мехкахочун.

Келаматанаькъан ц1ен боккха эшам, дийца варгвоаца доккха халахетар хилар цох. ВоI д1аваьнна бисарий дегашта тем бе хала да, цхьаккха дешаша, г1улакхо ерзаеш чов яц из. Хьажмурда т1ехъа

СВО вахар цун з1амаг1а вола воша Iарби а. Таханарча дийнахъа де доацаш бейнарашта юкье ва из. Ц1аг1арча наха в1алла а д1ат1аэца магац из х1ама... Ч1оаг1а дог тийша ба уж, шоай воI могаш, маьрша волаш ц1енах кхетаргхиларах.

Цхьан виий вахар т1ема аренашка хадар, шоллаг1а вола воI кора ца воаг1аш хилар ди, бийса доацаш ц1аг1арча нахага г1айг1а яйташ, деной сердал, парг1ато йоаеш х1ама да. Яхь,

денал, сий, къонахчал яхача дешай ма1ан дизза довзийташ, уж еррига оамалаш ший къаман визза воI волча къонахчун дег1аца хила езилга хьалхадоахаш, ураоттабаьбар уж дас, нанас.

Цхьаккха а ма отталва, ший къонгашта т1ехъа г1айг1а еш, б1аргаш лешаде! Цу наьха хьал могацох аттача даккха хьожаш, даиман бувзаме болаш, г1о ийшаца цу сахьате оарцаг1бахка кийча болаш хургба ганза мехкарча филиала болхлой.

СВО турпал Гарданаькъан Акромат волча госпитале, баха хилар вай мехкара викалаш

Оздой Иийса

Ростоверча т1ема госпитале дарба д1ахьош вола Лаьрхх1ача операце доакъашхо Гарданаькъан Акромат волча баха хилар, ЮФО Г1алг1айчен массазара викалаш. Геттара ч1оаг1а хиннача човнех аьрдига кулг д1адаьккхад цун, г1о дехаш вай мехкадаьга йистхилар из цул т1ехъаг1а. Мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-1аьлас ЮФО викалашта т1адиллар; 1алаьмате сиха из волча д1акхача, аьнна.

«Г1алг1айчен массаза-ра викалаш Акромат волча дарбанче баха, цунца къамаьл деш хилар. Цигара араваьнначул т1ехъаг1а, д1ахо кхы а дикка меттаотташ кхоачашде дезарех дийцар цар. Москверча протезаш хьаеча моттиге,

цунна дикаг1а йола протез хьаяйта лаьрх1а, соцам бир цар. Цул совг1а, Россё Президента яьча ч1оаг1онца 4 миллион сом ахча хьадоаг1а цунна 1аьдалгара. Мехкада ше г1о де лаьрх1а ва Акромата, из цигара ц1авеча. Цунна эшаш мел долча

х1аман терко еш, хьашташ кхоачашде хьожаш хургба мехка», - дийцар «Сердалога» мехкадаь зарбан болх лелабераша.

Тахан Акромата эггара лоарх1амедар - дег1а дикка низ Iоабар, халача човнех меттавар. Дикка ха еза цу

г1улакха, х1аьта цу юкьа цхьаь хургвац из, цох дог лазаш йола Г1алг1айче хургья цунца. Даьхен х1ама лорадеш т1ема аренашка лаьт-тача сага оаг1ув хьаллаца, г1о де кийча ба тахан берригаш.

Тов бетта Іаьлий-Юртара керда дарбанче болх бе йолалургья

Оздой Іийса

Іаьлий-Юртара дарбанче тоаеш бола болх чакхбаьнна бала боалл. 7 эзар совгіа адам дахача юрта, доккха совгіат хиннад цу кердача гіишлох. Таханарча дийнахьа цига болх беш цхьа йоккха йоаца амбулатори мара яц, цунга хьежжа бахархой Наьсаре аха безаш хул, лор эшаш моттиг хилча. Вай мехкада Келаматанакъан Махьмуд-Іаьла ваха хилар цу балхача хьажа.

«Кердача дарбанче 30 унахочоа Јовижа дарба де моттигаш хургья, иштта 100 саг дийнахьа тіаэцаш поликлиника хургья цига. 2 эзар кв. метр доазув дІалаьца дарбанче шозза вІаштіарьяь я, цу чу хургья терапевта,

хирурга, берий лора, физиотерапе, кизга увтгаду, иштта УЗИ кабинетах. «ЦаІ йолча Россе» къаман программа «ДІаьха, кадай вахар» яхача къаман проектага, «Унахціенон оагІонцара хьал меттадоаладар» яхача проектага ГІолла 2024-ча шера тов бетта дІаболабаь болх ба из. 230 млн сом ахча да цу гІулакха хьахьождаьр. ДоккхагІа дола балхаш кхоачашдаь баьннаб цига тахан. Ер бутт чакхбалале, юхедиса балхаш чакхдаьха баргба, тіаккха унахой тіаэцарга кийчо е еза цу чу. Тов бутт юкьекхаьча хьаелла лерхІ дарбанче, деррига а ма хетга чакхдоале», - йоах «Сердалога» мехкарча Паччахьалкхера бенача хоамо.

Керда дарбанче лерттіа, боагІаца боараме кийча хили

лийтара тіехьа терко еш вавай Мехкада.

Дарбанчен гонахьара доазув, тіабодаш бола никъ; машинашта паргІата хургйолаш, дикка тоабаь хилийта, аьнна, тіадиллад вай Мехкадас; цул совгіа, машинаш

Іоувттаеш дола доазув къоастаде деза. КІарцхала, хьеха, цІабала гаьнаш, зизаш, кІотаргаш дІаьогІаш; баьццардерзадергда дарбанчен ков; наьха цига баргІа, ха дІаьахьа аьттув хургболаш.

МагІалбике тоабаьча урамга хьажа арабаьлар единороссаш

ГІазданаькъан Ахьмад

«ЦаІ йолча Россе» «Парте десанта» доакъашхой, Халкьа Гуллама депутатий кандидаташ, иштта МагІалбикерча администраце болхлой арабаьлар, АьдагІий оала урам тоабеш дІабиьча балхага хьажа. «Кхераме доаца наькъаш» яхача федеральни проекта ГІолла дІабиьха болх ба из. 220 метрага кхоачаш долча цу доазон тіа керда асфальт Іобиллаб дукха ха йоацаш.

«Таханарча дийнахьа керттера балхаш кхоачашдаь баьннаб цига. Ураме керда лампаш еккай, дІахо гІандаш, нувхашта лаьрхІа яьшкеш оттаеш кьахьегаргда цига. Партийцаша къамаьл дир бахархошца, царна цу балхах фу хет хьожаш, хІаьта цига бахаш бола нах чІоагІа раьза болаш бар. Керда никъ, сийрда лампаш хиларо паргІатагІа, кхераме боацаш хулийт», - дийцар «Сердалога» «ЦаІ йолча Россе» доакъашхоша.

Единороссаха белгалдир, Къаман программага ГІолла дІахо а хувцамаш хургдолга. «Парте десанта» теркалдергда хІара болх малагІаца боараме чакхбаьккхаб. Бахархошца бувзаме хиларо дикагІа гучадоах кхоачамбоацараш, цул совгіа, нах раьза болаш хила деза кхоачашдаь моллагІа гІулакх.

Шолжа-Шахьаре вахаш волча Сейнарой Мусас ший низаца урам тоабир

Ужахьанаькъан Хьамзат

Шолжа-Шахьарера Гайдара цІерах бола урам тоабе эттар цига вахаш вола Сейнарой Муса. Боккха болх дІаболабарга хьежаш ца вагІаш, дерриганена ше дІахьалхазтта цу доазон тіа лостам бе лаьрхІар цо. Из хоам «Сердалога» бир шахьара администраце.

«550 метрага кхоачаш болча урама хьал ший низаца меттаоттадеш хилар вахархо. Хин турбаш хийцар, догІан хишта лаьрхІа урама шаккха оагІонца каналаш тоадир, иштта асфальта никъ Іобиллар. Белгалде деза, Сейнарой Мусас, цун вежараша шахьарера кхьдолча урамашта а балхаш дІахьалхалга», - йоах тхога бенача хоамо.

Шахьара моттигех дог лазаш волча вахархохо гІо дарах, урамера хьал дикка паргІатагІа, хозагІа да тахан. Цу гІулакхо хьагойт, духхьал цхьан сага низаца мел дукха хІама хувца, наха оатто е йиш я.

Къаман проекташ кхоачашъяра цІенхаштта тіахьожам лоаттабу

Баркинхой Мурад

Мехкарча кулгалхоша лакха терко лоаттаеш да, къаман проекташ йоаржар. ХІара дийнахьа дІахьоча цу оагІонцарча балха терко яр, тахан лоархІамеча декхарех

да. Карарча хана 62%-га кхоачаш рузкьа да цу балхага дІадахар. 2026-ча шера къоастадаьча 5 млрд 729 млн сомах 3 млрд 557 млн сом гаргга ахча дІадахийта даьннаб балхага. 95%-га кхоачаш, болх чакхбаьккхаб цу оагІонцарча

чІоагІонца белгалдаьчох.

«Россе Президента Путин Владимира соцам баь, йоаржарьяча пхе къаман проекташцара болх Россерча юкьерча боарамал лакхагІа латташ дІахьош да вай. Къаьстта из зувш да «ДІаьха, кадай вахар» яхачунца - 70,3%, «Пайда беш йола экономика» яхачунца - 61,8%, иштта «Экологически оагІонцара паргІато» - 61,8%.

Цу юкье я Кердача Реданте, Пхьилекъонгий-Юрта, ГІажарий-Юрта, Галашка хьалгьяь ишколаш, иштта наькъаш, шахьарашкара, юрташкара моттигаш тоаяр, дешара моттигашка кулг тохар, керда автобусаш, Наьсаре Іам тоабеш дІабиьха болх, иштта кхьдола

дукха гІулакхаш. Тахан эггара керттердар массайолча моттигашкара болх тіехдика чакхбаьккха хилар, цхьаккха кхоачамбоацар цанийсдалийтар», - белгалдир вай мехкадас Келаматанакъан Махьмуд-Іаьлас.

Республикан Кулгалхочо паччахьалкхенна тіадиллад; болх дІахьош латтача моттигашка хІара денна тіахьожам лоаттабеш хила, аьнна. Нагахьа цхьайолча моттиге болх кегабенна, боагІаца боараме дІаца бодаш, юххьанца йиллача хана тіехьакхувш ца хуле, хьакимаш тахка дезаш ба малагІаца бахьанех из иштта хиннад, малагІа гІалатло я цу юкье. ХІара моттигера болх лерттіа хургбар де деза цар, беррига низ ураоттабаь.

«Шолже - Горагорск - МагIалбик» яха никъ тоабеш болх дIабихьар мехка

Баркинхой Мурад

«Шолже - Горагорск - МагIалбик» яха никъ тоабеш къахьийгар мехка. 22, 8 километрага кхоачаш болча наькъа хьал тахан кхыча тайпара да. Республикера машиний наькъаш тоадарах йолча паччахьалкхен программага, вахарерча гIулакхех йолча къаман проектагIа дIабихьа болх ба из. РФ Президента чIоагIонца йоржакъаь проекташ я уж.

«Из никъ вай респбликанна лоархIаме ба. 100 эзар совгIа адам даха МагIалбик, Шолжа-Шахьар вIаший хотташ никъ ба из. Эзар гаргга нах ба хIара дийнахьа цига гIолла дIахьа ухараш. Шахьара, юртий моттигаш вIаший хотташ никъ ба из. Шолжа-Шахьарерча 2,5 км кхоачача Энгельса, Слепцовски оалача урамашкара болх йиллача ханал хьалха чакхбаьлар. Шахьара бахархошта къаьстта лоархIаме моттиг я из. Энгельса ураме гIолла Осканаькъан Сулумбика цIерах долча доазонга, паркага, культуран ЦIенга, иштта кхыйолча лоархIамеча моттигашка кхоач. Из урам тоабе безарех ба, яхаш, бахархоша теркалду дикка ха яр. Iалама гIулакхех йолча министерствонна тIадиллад аз укхаза 10 эзар совгIага дIайогIа, аьнна, иштта кхыйолчаминистерствоша а хьаллаца дезаш гIулакх да из. 5 эзар гаргга га дIаегIа баьннаб карарча хана, гуряхьа дIахохьоргба из болх», - яздир вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас ший телеграм-оагIон тIа.

Республикерча наькхий хьал меттаоттадеш, болх ба мехка дIахьош. Цу юкье да «ГОК – Гайрбик-Юрт – СоагIапче», «МагIалбик – Махьмад-ХитIе», «Илдарха-ГIала - Яндаре», «СурхотIе - Алхасте», иштта Нурадилова цIерах болча ураме гIолла МагIалбике кхоача никъ. Республикан кулгалхоcho тахан белгалдечох, 1 миллиард сом совгIа ахча да цу гIулакха хьакьо-астадаьр.

Курски тIема юкье Котало яккхара хетаяь кхетаче хилар Магасе

ГIазданаькъан Ахьмад

Россе тIема сийлен Дийнахьа, Курски тIема юкье моастагIа вохавеш лаьттарах дагалоацаш хиннача кхетаче дакъа лоацаш хилар Магасерча «ЦаI йолча Россе» викалаш, мехкарча VIII-ча кхайкарала Халкъа Гуллама депутатий кандидаташ. Шахьарерча мемориале зизаш доаккаш хилар уж, советски бIухой дагалаьца.

«Магасерча Коталон Парке, «Массаза йоагача цIера» мемориале хилар из кхетаче. Даггара чугIерташ хинна бIеха фашист вохавеш духьаллаьтгача советски бIухой исторех дийцар цига. 1943-ча шера маьцхали бетта 23-ча дийнахьа, «вайчаргахьа» котало йолаш, Курскера вохавир моастагIа. Сийлахь-боккхача Даьймехка тIема Коталонца чIоагIа лоархIам болаш хиннад, немце Кур-

скера вохавар, СССР лаьтташ цун карацакхачийтар. БIехача фашиста юххьанца вIашагIьелла хинна операци, «парх», аьнна, йохаш хилар из», - йоах «Сердалога» «ЦаI йолча Россера» кхаьчача хоамо.

Цун Магасерча оагIон секретарь волча Дарсиганаькъан Хаваж-Бахьаудина, Халкъа Гуллама хоржамашка дакъа лоацаш волча кандидата Олиганаькъан Бадру-

дина белгалдир, из доккха истори вай къонача тIехьен довзаш хилар лоархIаме долга.

Даьй турпалал гойташ хинна никъ бовзаш, ураотта беза къонабараш! Советски бIухоша моастагIа вай лаьтташта доал де ца оттийташ яьча духьаленах, тIема истореца дукха да, вай кхоане маьрша хилийта гIерташ, деналца фашист вохаваь нах ба уж.

Курски дукъ оалача моттиге моастагIа вохавеш лаьттарах, дагалаьцар Дола-Коа

Ужахьанаькъан Хьамзат

1943-ча шерарча маьцхали бетта 23-ча дийнахьа Курски тIема юкье фашист вохавеш, ше вай лаьтгашка чугIортарах дехкевоаккхаш лаьтгача советски бIухой турпалал дувцаш, кхетаче хилар Дола-Коарча культуран

ЦIагIа.

«50 ден-бус гаргга – кIимарса бетта 5-ча денгара маьцхали бетта 23-ча денга кхаччалца лаьтгача цу лирача тIемах дийцар кхетачен кулгал деш хиннача Алерой Шамхана. Сийлахь-боккхача Даьймехка тIема юкье лоархIаме моттиг

дIалоацаш хилар из. Шинна оагIорахьара дакъа лоацаш хиннараш 4 миллион совгIа саг вар, 13 эзар совгIа танкаш, 12 эзар гаргга фецара кемаш», - йоах «Сердалога» цу моттигера бенача хоамо.

Къаьстта лоархIаме моттиг дIалоацаш бар 1943-ча шера ахкан шоллагIча бетта 12-ча

дийнахьа Прохоровка оалаш хиннача моттига юхе этта цIихеза танкови тIом, иштта Орёл, Белгород, Харьков яхача шахьарашкара моастагIа араваккхар. Таханара маьрша вахар хьаоттаде гIерташ, фашиста наькъаш тедаш, цун операци йохаеш, лаьттарах дагалаьцар кхетаче.

Мехка таьрахьашцара «турс»

Хоамашцарча кхерамзленах дувцаш, кхетаче длайихьар Магасе

Гтазданаькъан Ахьмад

Кхерамзлен оаглонца дувзаденнарех дувцаш, кхетаче длахьош хилар Магасе. Цунна кулгал деш хиннар вар премьер-министр вола Сластенин Владимир. Лоархлеме, доккхий декхараш чулоацаш йолча пхе темах дийцар цига. Царна юкье дар паччахьалкхен оаглонцарча таьрахьашца дувзаденнареш лорадар, иштта кхийолча моттигашкара технически гулакхашцара кхерамзле лораяр.

«Хоамашцарча кхерамзленца дувзаденнареш дикка сатем боабеш долгах дийцар кхетаче Кьулбехьерча, Кьилбаседа Кавказерча федеральни моттигий Россе ФСТЭК оаглон кулгалхо-

чун глонча йолча Шеверова Надеждас. Цо белгалдаьчох, 2020-ча шера денз, Россе моттигашка из хьал телха да. Цунца дувзаденнареш лораде дезаш хиларах, кхайкарал деш бола болх длахьош ба Галглай мехка а.

Технически оаглонцара хлама лорадар дувцаш ба паччахьалкхен, КИИ моттигашка. Духхьал укх шера лаьдала моттигашка 80 каьхат дахьийтад, иштта 80 совгта – КИИ моттигашка», - йоах «Сердалога» мехкарча паччахьалкхера бенача хоамо.

Тахан вай мехка цу оаглонцара хьал мишта латт дийцар кхетаче, моттигерча Россе ФСБ оаглон кулгалхоцун глонча волча Мирошник Дениса. Дикача оаглорахьа хинна массехк хувцам белгалбеш, доклад йир цо.

Республике кердадоак-

кхаш латт софта (компьютерий лалашон) хлама, автономни программни болх ба длахьош, иштта моттигий хлама кьоастадеш кьахьегаш ба. Хлаьта а паччахьалкхен, лоархлеме моттигий таьрахьашцарча кийлен хлама дикка терко еш лораде дезарех да. Таьрахьашца дувзаденнареш юкьелоацаш, болх длахьош йолча моттигашта терко еш, балхага хьожаш ба мехка.

Кьаьстга терко еш дийцар цу кхетаче федеральни бокьоно дладеххача тайпара, цу оаглонца дувзаденнареш лорадарах. Карарча хана мехка ерригача ИТ - моттигашка ревизи длайихьай, хлаьта цу гулакха бехктокхаме бола болхлой, фу хов тохкаш, шоай говзал лакхьеш ба.

Иштта кхетаче дийцар нах гуллуча моттигашка из болх

мишта латт. Республикерча «Магас» аэропорте бокьоно дладеххача тайпара юкьебаьккхаб из болх карарча хана. Наьсарерча, Маггалбикерча, Шолжа-Шахьарерча автовокзалашка дладоладеш мара дац из гулакх. Цу моттигашка ИТ оаглонцара хлама лорадара тлехьа кьахьегаргдола тоаба влашгйоллаш ба тахан республике.

Керда гирсаш йовуттадеш, из болх тоабар эггара хьалхарча, лоархлеме гулакхех да. Кхетачен болх чакхбоалаш, паччахьалкхен кулгалхо волча Сластенин Владимира белгалдир, хоамашцара, таьрахьашца дувзаденнарешцара кхерамзлен хьал боаггтача боараме лорадеш, массахана лакха терко еш хилар, духхьал цхьан ИТ - моттигий декхар хинна ца лелга.

Массайолча лаьдала моттигаша влаший бувзам болаш, цхьана кьахьегаш, кхоачашде деза лоархлеме декхар да из. Премьер-министра теркалдир, цу гулакхацара хлама боккха тлахьожам эшаш долга. Таьрахьашца дувзаденнарий оаглонцара «турс» тешам болаш, члоагта хила деза.

Сластенин Владимира теркалдечох, киберкхерама дучхьале яр, бахархой доалахьара хлама лорадар, вахара-политически оаглонцара гулакхаш лертла лоаттадар, кьаман кхерамзлен болх члоаглар, ерригача республикан хлама лорадар долга. Цу оаглонца кхоачашде дезараш, хлара моттига декхараш белгалдир кхетаче. Лакха терко еш хургба мехка цу балха.

ВЫБОРЫ ДЕПУТАТОВ
НАРОДНОГО СОБРАНИЯ
РЕСПУБЛИКИ ИНГУШЕТИЯ
VIII СОЗЫВА

БЕЛАН
ХАМЧИЕВ

РУСЛАН
ГАГИЕВ

ВАХА
КАСТОЕВ

ГОРДИМСЯ ИСТОРИЕЙ, СОЗДАЕМ БУДУЩЕЕ!

СИЛА В ЕДИНСТВЕ

18-20 СЕНТЯБРЯ 2026Г.

Вахара меттаза тешаш

Къаьнарча суртий лоархIам

Іарчакханаькъна Сали

ГIалгIай хIара цIагIа доккха е зIамига суртий альбом до-ацаш хилац. Гаьнарча заман-гара хьадоладенна, таханар-ча денга кхаччалца дола сур-таш хул цунна юкъе, бе-беча оагIонаш тIа дIанийсдаь. Тахан-м атта доаккх сурт, мас-санега (кхыметтел берашка) сурташ доаха телефонаш я. ЦIагIа вале, ара вале, ишко-ле, автобуса чу, кхай тIа дак-кха йиш йолаш да сурт. Хьал-ха, со зIамига волаш, цу тай-пара таро наггахьарча са-гага мара яцар, цу гIулакха лаьрххIа ийца фотоаппарат хила езар. Сурт цунца хьадо-аккхаш дикка хало озар: плён-ка эца езар, из баьдеча мотти-ге аппарата чу чуйолла езар, иштта баьдеча цIагIа хьа а яь-ккха, молхаш (проявитель, за-крепитель) йолча бешкилга чу йолла езар, фотокаьхат эца дезар, сурташ хьадоаха уве-личитель Iалашъе езар, юха а молхаш чу дехка дезар уж сур-таш, юххера докьадеш болча гIирсаца тоаде дезар. Уж дер-рига хIамаш эца, леладе таро-наш а яцар берригача наьха. ХIаьта а цу заман чухьа баьхача наха, шой тIехьа тIайоагIача тIехьенашта а къаманна а дита дагахьа, сурташ доа-хар. ЛаьрххIа вIашагIкхийте, шой ха йовр ца кхераш, фо-тоателъе болхар уж цкъаза цхьаь, цкъаза бIарчча тоабан-ца. Иштта хургдолчун, кхоа-нарча ден уйлаш еш хиннача вай даьша шойаи заман тешаш хургдолаш дукха сурташ дитад вайна, тайп-тайпара чулоа-цам болаш. Дуккхача доакъ-ошта декъа йиш йолаш да вай заманга гаьнарча, ширача де-ношкара хьакхача а тахан до-ахаш латта а сурташ. Цар дукха хIама довзийт вайна.

Ширача замангара хьадоагIача сурташа эггара хьалха довзийт, аьнна, хет сона; вай мехка а къаман а истори. Мишта хиннай гIалгIай лоаман юрташ, саг йоагIаш-йодаш лов-зар мишта деш хиннад, дуккхача юрташкара гIалаш мишта хин-най хьалха, хIанз миштай уж; малагIа барзкъа леладеш хин-над къаман мехкараша, исташа, кагийча наха, боккхийча наха; мишта хиннад цар куц-сибаташ, тIема гIирс, цар тIабагIаш лела-яь говраш, кхалнаха хий кхихьа кIудалаш, къахьегама гIирсаш, иштта кхы дIахо. Вешта аьлча, бIарчча къаман вахар, Iадаташ, культура хьагойташ хиннай иштта даьхача сурташа. Цхьай-олча хана уж сурташ даьхараш доазол арахьарча мехкий фото-говзанчаш а хиннаб.

Вай даьй вахар, цар фусамаш, къонахий, кхалнаьха, берий куцаш дика довзийташ да 20-гIа бIаьшере долалуча хана лоаман Фуртоге даьха сурташ, «ГIалгIай – Фуртога бахархой», «Фур-

тоге саг йоагIа моттиг» яха-раш. Цар тIа вайна гу ширача гIалашкара арабаьнна, кердача хьисапе хьалдаь ценош. Эгга-ра хьалха цар дагадохийт хьал-ха гIаьраша тIакхухьаш хинна саготонаш дIаяьнна хилар, хоа-мий цIераш йоагае езац, гIалаш къувлаш, тIавенача моастагIчоа духьалгьувтта, шойаи боахам, дезал царех лорабе кийчбала безац. Из хиннай лоамашкарча паргIатон юхьиг, нах лоала кхув-лар дIадаьннна зама. Къаман барзкъа зийча, из хала хиннай, яхаш, дувце а; кагий нах, мехка-рий, кхыметтел зIамига бераш хоза кийчденна да цар тIа. ГIалгIай тIадувха барзкъа, цун-цара эздел, Iадат лорадеш хин-наб даим, ала таро хулийт гуш долча сурташа. Кхалнаьха куц доаккхаш да царна дувха чок-хеш а йIаьха кочамаш а, тухка кIай, Iаьржа йовлакхаш, уж цар харцахьа-бакъахьа техкаш хин-надац хIанзарчар санна, шоаш-ка товргдолча тайпара мара; юкъах доакхача тIехкараша, наькх тIа доаллача дотос къаь-стта а хоза хетийт уж. Малача наха юкъе, чокхеш е гIовталаш ювхарах, юкъах хьерчаш шалта йоацаш саг вац, керте кий йоа-цаш а вац, къаьстта сакъердаме а хьамсара а хеталу чачакх йола шовлакхаш тухка йийигаш, ман-гала кий тулла кIаьнк. Из гетта-ра оагIораяьккха тилларо хьа-гойт цу бера оамал, из курал ший дегIах йоаллаш хилар.

Вокх сурта тIа вайна гу саг йоагIа моттиг, ма хоза ловзар да цига латтар, цу ханара гIалгIай халхара куц гойташ да из сурт. Тахан гIалгIай дукхагIа дола халхараш геттара сиха да. Амма вай дай иштта «корзагIбаьле» халхараш деш хиннабац; цар шорта, кхалсагацара юкъ лора-еш, цунга гIолла эздеда боарам гойташ деш хиннад.

Лакхе хьоахадаьча шин сурто вайна гойтад цхьа бIаь шу совгIа йолча хана баьхача вай даьй вахара хьисап мишта хиннад. Къаьстта кхалнах хоза

лелаш, лакха, беркате хиннаб вай. Тахан цу тайпара мехкарий наггахьа мара го йиш яц вай къаман юкъе. Кхыча дешашца аьлча, тIабагIаш машинаш еце а, хоза хиннаб гIалгIай мала нах а кхалнах а. Цу моттигах вай тешаргдацар фу хиннадецаре? Нийса ях оаш, сурташа хьаде-над вай гаьнарча даьйх дола хо-амаш, вай деношка кхаччалца. Цудухьа боккха лоархIам болаш хиннад нах вIашагIкхийтгача моттигашка сурташ дахар. Вай къаман бакъдола, бIаргаго йиш йола, дIататта, хиннадац ала йиш йоаца истори да из.

Къаьстта моттиг дIалоацаш да вай къаман вахаре, тIема ха-нашка даьха сурташ. Уж даь-хад бе-беча тIемашка вай мохк Росси, зIамига Даьхе ГIалгIайче лораеш лаьтгача деношка. Цар тешал ду гIалгIай кагийча наха денал долаш, майрал йолаш моастагIа юхатохаш хинна хи-лара. ДукхагIа йолча хана шойаи тIема новкъосташца даьха хул цу тайпара сурташ. Иштта да Берлине кхаччалца ший са-молётаца тIом беш дIавахача

Іарчакханаькъан Керамий Ха-солтас, лётчика Малсаганаькъан Татархана Ахьмада шоаш санна болча тайп-тайпарча къамех хьабаьннача лётчикашца даьха сурташ, Ланинград фашистех лораеш хиннача Дидиганаькъан Илеза новкъосташца даьккхар, иштта кхы дIахо а. Цу тайпара Сийлахь-боккхача Даьймехка тIем тIа лаьтга вай къаман нах бIаьш хиннаб, котало гаргайо-алае гIерташ, шойаи синош ца кходеш, чакхбаьннаб уж цу ли-рача ханах. Къаьстта а цу сур-таша тешал ду халача хана вай мехкарча къамашта юкъе барт а цхьоагIо а хиннилга.

ТIом чакхбаьнначул тIехьагIа, цун доакъашхошта юкъера був-замаш, доттагIал дIахаьдадац. ТIема юкъе чIоагIденна хьо-ашал шоаш дийна мел болча хана, деза хеташ, леладаьд цар. Из уйла чIоагIъеш дола цхьа сурт кхаьчад сога укх денош-ка. Цу тIа гураш ва кхоъ цIихеза гIалгIа, кхоккхе Сийлахь-бок-кхача Даьймехка тIема доакъ-ашхо хиннав. Цу тIа ва Гуца-ранаькъан Саварбик, Къоастой

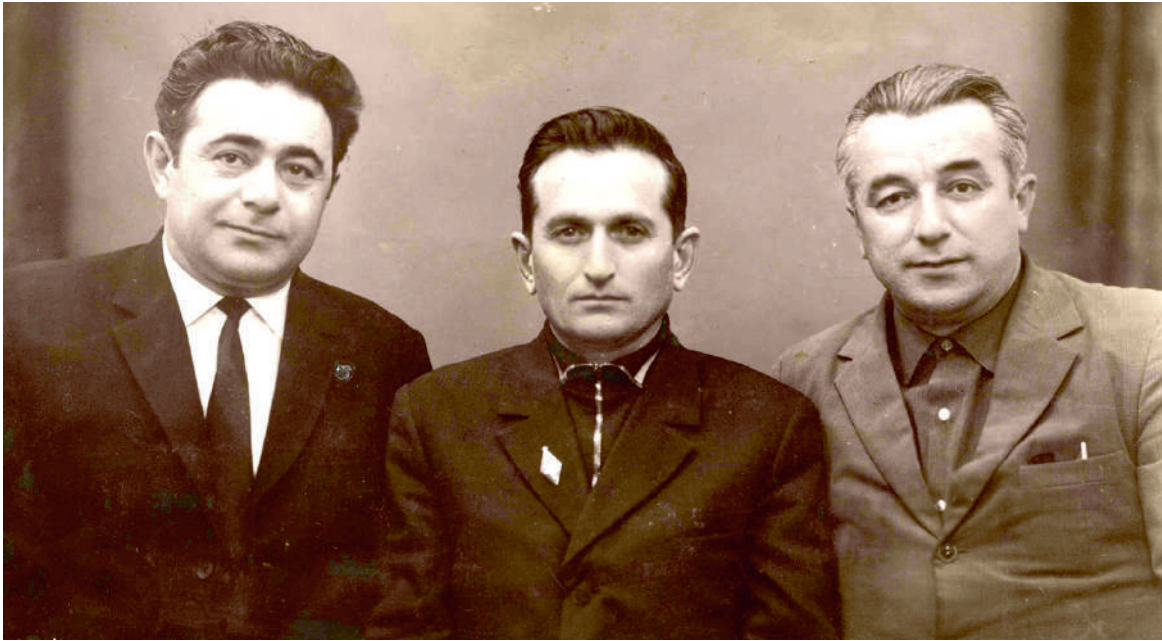
Махьмад, Чабенаькъан Султан.

Из сурт бIаргадайча, цхьаво-ла саг велакъажа тарлу, Къоа-стой Бексолта Махьмада бедо-аллар малара пела да мотташ. Малар-м да из, амма корта бо-хабу малар дац, хIана аьлча ис-тола тIа латтача духхьал цхьан гарфинках хов вайна уж шун тIа ца багIилга, цу тIа даарах хIама доацилга, кхыметтел пела а, хьалха гарфинкаца леладеш хиннача беса цаI мара доацилга зийча. Махьмад хий мала кийч-луча хана даьккхад из, лаьрххIа даьккха хила а тарлу, малар молаш санна. ХIаьта а гIалгIай Iадаташ, шун эздел довзача сага атта кхетадергда сурта малан. Цу сурто эггара хьалха, вай къа-ман тIема доакъашхой бовзий-та ца Iеш, царна юкъе хинна вошал, цхьоагIо, доттагIал гойт. Хетарагахьа, шоаш мел бах из бувзам лорабеш, шойаила тIера болаш, чакхбаьнна хила тарлу уж нах. ТIема наькъаш дайза нах къаьстта а шойаила безаш, тIера болаш хул, дIа-юха гIо нов-къостал деш, эшшача наькъабо-алаш хул. Царна дика бовзаш хул вахара чулоацам а маьрша-ча деной мах а.

Цу сурта тIа вайна гураш шойаи хана къаман сий лакха ло-атгадеш хьабаьхка нах ба, царех хьабаьнна дезалхой а иштта шойаи мохк безаш, яхь йолаш хьабоагIа. Воккхалгахьа ле-стача хана, Бексолта Махьмад чIоагIа тара хиннав Сталинах, яхаш, дувцар журналист хинна-ча Къоастой Башира. Вай Сибре дигача хана, из бIаргавайча, Ста-лин воагIа, яхаш, кIалхара нах мархIабетталуш хиннаб цунна. ХIаьта Гуцаранаькъан Саварбик а цун тIехье а ерригача Россе а цул арахьа а йовзаш я, ший беркатеча гIулакхашца. Вай ре-спубликан оагIув хьаллаьца хьавоагIа Микаил а цун воI ва.

Дикка даьржа хиннад аьнна хет сона, цхьана сурташ дахар дин викалашта юкъе а. Цхьац-цаболча устазий, хьажой, мол-лай, мурдий, мугIарерча бусал-

Сийдолча наьха мугларе

Котаганаькъан Израила Ахьмада 90 шу дизарца

Иарчакханаькъан Сали

Укх шера нийсса 90 шу дуз, Котаганаькъан Израила Ахьмад вича денз. Из ваь хиннав 1936 шера. Нагахьа санна из дийна валаре, ший къаманца валаре, доккха цай дар из, Ахьмад вайцара къаьстав 2008 шера, ший 72 шудаьннача хана. Хиаьта а цу тайпара воI къаман хинна хилар а, из ваь доккха таьрахь хилар а, гIайгIане яле а, вай вахаре хоза моттиг я. Вай декхар да из санна бола нах, биц ца беш, дагакхаба; тIехьа тIакхувча ноахала масал хургдолаш, цар наькъаш довзийта. Вайца тахан беце а, хиаьта а къаман сийдолча мугларера дIабаьннабац уж, къаманна а мехка а наькьаболаш, нийса никь дIахьош чакхбаларах.

Котаганаькъан Ахьмада дийшад Казахстанерча юртбоахама техникуме, цул тIехьагIа чакхъяьккхай Москвера юридически институт. Дукхача а лоархIамеча а кулгал деча балхаш тIа хиннав из, къона волча хана денз. Цо болх баьб комсомола даькъ тIа Наьсаре а МагIалбике а, партийни балхаш тIа хиннав МагIалбикерча «Ингушский» яхача совхозе, КПСС МагIалбика горкоме, парте Нохч-ГIалгIай обкоме. 1972-1989 шерашка Нохч-ГIалгIай АССР юстице министра АлбастовгIар Идриса заместитель волаш, цул тIехьагIа шин къаман республикан юстице министр волаш, къахьийгар цо. Кхаь шера из болх цо бича, Нохч-ГIалгIай АССР ехар, дIахо Ахьмада болх бу ГIалгIай Республикан юстице министр волаш, Лакхарча арбитражни суда председатель волаш.

Ший къамах дог лазаш, цунна дикадар хилча дика хеташ а цун хIама тоаде гIерташ къахьегаш а, ваьха саг ва Котаганаькъан Ахьмад. Цунна тешал деш да 1990 шера бекарга бетта Кьилбаседа Кавказа къамий юкъара съезд йолча хана, ший къаманна законах йоагIа, Конституце тIа дIаязъяь бокьонаш ювцаш цо даьд яха къамаьл. Уж фу бокьонаш я сакхетарг мел хиннача гIалгIачоа

ховш да. Цунца цхьана, юристаша, моллагIча балха тIа бале а, шоай декхараш цIена, гIалат доацаш, наха гуш, къайле йоацаш, кхоачашдар ловш хиннав вай мехкахо. Цо из гойтар 2004 шера майтсела бета 28 дийнахьа беррига судахой юхахаржара хетаяьча конференце ше даьча къамаьлага гIолла. «...Хиланза даргдоацаш да судахоша бу болх, юкъе пордув йоацаш, наха гуш хилар; иштта хоамаш деча гIирсашка гIолла дувца деза царна фу карагIдоал». Израила Ахьмад сона цкъа мара бIаргавайнавац, цунца лоацца къамаьл деш. 1991 шера дар из. Аьтинга бетта 12-ча дийнахьа РСФСР президент хоржаш кхадж тоссаш бар мехкара нах. Сои, Шолжа-ГIалий тIарча чхьагIара-коньячни завода болхло, нохчий зIамига саг Шамали, «Садко» яхача бассейна наьк дарах йола инструктор нохчий йоIи (Лариса яр мотташ ва со цун цIи, белгIала дагаягIац, дукха ха ма йий из хинна) Ельцина штабе дар. Цунна тIехьа кхадж тоссараш хьаухар бассейне хиннача хоржамий даькъ тIа. Цу наха юкъе вар Котаганаькъан Израила Ахьмади цунца хинна кхалсаги, хетаргахьа, цун фусам-нана яр из. Цар кхадж тессар, шоай паспорташ хьа а денна, дIа а язбенна, Ельцин Борис Николаевича тIехьа. Телевидене гIолла къамаьл деш-м цкъа вайна Ийнавацар сона министр. Шолжа-ГIалий тIа баьхача наха лоархIаш, сий деш, ший къамах а кхьича къамех а болча наха наькьавоалаш саг ва оалар цох.

Тахан Котаганаькъан Ахьмад воацаш ва, амма вай дегашка бах цох бола дика дагалоацам.

ба наьха оамал хиннай массехк саг вIашагIкхийте, сурт доак-кхийташ. Дерригаш уж дийца а варгвац укх лоацача йоазон-ца. Хиаьта а, вIалла дага а до-ацаш, сайга кхаьчача суртах дувца лов сона. Дуккхача наха из сурт дайна хургдац, аьнна, хет сона. Цу тIарча пхе сагах кхоь мара вовзаш вац. Хьалхар-ча муглар тIа аьрдехьа вагIар ХачароевгIар Данилбек ва, шоллагIа вагIар АрсановгIар Дене Бахьаудинов ва, Даьдий Бахьа а Галнервар а оалаш нийс-лу цох; кхоалагIа вагIар БатIал-Хьажий Кьурейш ва. Уж кхоь цхьан вагона чу Сибре вигав. Вожаш шиь белгIала малаш ба ховш дац. Хетаргахьа, Гадабор-шанаькъан ба йоах уж. Шоашта царех хIама хойя, хоам бе тха га-зетага. Из сурт даьккхача хана, сурташ доаха камера йоалла телефонаш хиннаяц, цу тIарча наха тIехьашкарча лоне гуш да лоамаш. Цудухьа из лаьрххIа вIашагIкхийтта, фотоателье баха даьккха да. Цу заман чухьа кхьы никь хиннабац иштта сурт даккха. МалагIа уйла йосс эггара хьалха из сурт дайча?

Дин хьалха латта нах шо-айла бовзаш, безаш, дIа-юха гIулакхаш леладеш, наха юкъе сийдолаш хиннаб, аьнна, хеталу. Из наха а дIахайта, шоаш тайп-тайпара вирд доаккхаш бале а, цхьан Далла Иамал еш, АллахI цаI веш, Пайхамар бакъвеш, шоаш бусалба наьха цхьа дезал санна бахилга хьахайт цу сурто. Тахан, новкъа-м хул из хезача, нах вирдашта къестабеш дола къамаьл деш хул цхьабола вай мехкахой. Цу суртага хьежача, кхетаде хала дац, дикача бусалба наха юкъе, цар тайп-тайпара вирдаш дале а, къестам боацил-га, дикача Iалама наха юкъе даим цхьа вежарий хилар мога-делга.

Цхьаькха а белгалдаккха лов. Цхьацца бола Iалама нах а цар тIехьенаш а шоай сурт нахал-даккхийта раьза хилац, бусалба дино могадеш дац, яхаш. Амма дуккхача моллаша, хьажоша, кхьиметтел устазаша сурташ доахаш хиннад. Духхьал дин оагIув хинна ца Iеш, вай къаман истори да из, цудухьа пордув олла гIерташ лечкъа а ца деш, наха шерра дIадовзийта деза цар вахар, цар куц-сибаташ. Укх тIехьарча хана уж тIаболаш, царех яздаь а, сурташ гойташ а дукха йоазош арадаьннад га-

зеташ тIа, къаьстача книжкаш тIа.

Хала ханаш хиннай вай къа-манга яьхкараш, мохк бохабаь, Сибре дигача хана. Нах шелал, моцал, саготонна бовча хана, фу сурт даккха безам хургба, аьнна, хеталу. Нийса да из, дукха чам болаш хиннабац гIалгIай юх-хьанца сурташ дахарца. Хиаьта а вай къаманга кхаьча гIайгIа, бала мел боккха ба хайта, цу тайпара сурташ доахаш хиннад цу хана а. Масала, ГIазданаькъан воккха саги йоккха саги багIа цхьан сурта тIа, мерчена юкъ-ейоаллача шоай йоIа юхе. Из сурт бIаргадайча, дог чудоал-лаш вола саг бIаргашка хий ца отташ вусаргвац. Е дош а сурт а низ болаш дац цу даьга-наь-нагара хьал хьагойта. Сел йок-кха, цIаккха ерзаргIйоаца чов-наш хинна хургья цу хана цар дегашта хиннараш. Таханар-ча кагирхошта, Сибре ца яйна-рашта (из гуча балех Дала лора-болба уж) цу сурто дукха хIама Iомадергдолаш санна, хет сона. Эггара хьалха таханарча шоаш-карча вахара хам ховргда царна, кIеззига а дунен уйла е уж ховш бале. Цул совгIа, шоай къаман Iаьржа оагIув йовзийтаргья, йи-цIолийтаргьяц.

Вахар кIеззига аттачахьа даьлча, тIом чакхбаьнна, нах дув-хачоа а дуацоа а парагIатбаьлча, сурташ дахара тIера хиннаб вай къаман къонабараш, шоаш Сибре бале а. Духхьал тха тхоай цIагIа да дас, нанас, гаргарча наха, тхо зIамига бераш долча хана (2-3 шу даьнна) даьха сур-таш. Из боккха дагалоаттам ба тхона а тхона тIехьа тIа мел боагIарашта а.

Цхьана сурташ доахаш нийс-лу вIаший юхе болх беча наха, е къахьегаматIагIолла бузза-беннараша. Масала, дукха сур-таш дайнад сона йоазонхоша шоаш вIашагIкхийттача мотти-гашка даьха, юртбоахама кхаш-ка къахьегача механизатораша, агрономаша, водителаша даьха; каст-каста нийслу журналиста-ша, спортсменаша, тренераша, лораша даьхараш. МоллагIа болх беш уж нах хиларах, шоаш цхьана даьккхача суртаца балха моттига истори хьаххолл цар. Ишттачарех дар аз моцагIа кепе теха Iоахарганаькъан ГI. цIерагIа хиннача «Электроин-струмент» завода болхлой гой-таш хинна 60-ча шерашка даь-ккха сурт. 60 шу совгIа ха я из

даьккха, цу тIарча нахах дук-кхабараш боацаш ба. Цу сурта тIа багIачарна шоашта а маган-зар массане а тайпан цIераш а шоай цIераш а яха. Тахан болаш ба царех цхьабараш, масала, Зурабанаькъан Муса, ЦIолой Идрис. Цу сурта тIа ва геттара къона хинна Йовлой Сулумбик-молла а. Цхьан сага арг а дац, из Шахьбота Сулумбик ва, аьнна. Ала деза, из ше а цун фусам-на-на Иарчакханаькъан Дугурхан а цу заводе къахьегаш хиннад, аьнна. Со геттара зIамига кIаьнк вар из кхалсаг сона гуча хана, эггара хьалха яйра сона Дугур-хан «корзинка» яха прическа яь, чIоагIа хоза а товара цунга из.

Укхаза са дувца безам ба балхо вIаший вийза хиннача кхаь сага даьккхача суртах. Уж кхоккхе а дешара, ишко-лай къахьегамхой хиннаб. Маса-ла, аьрдехьа вагIа Чуранаькъан Оарснакьий Иалихан физик вар, цо йIаьххача хана къахьийгар Наьсарерча №1 йолча ишколе; шоллагIа вагIар (юкьбервар) Кхо-артой Мусе Мухьмад ва. Цо юх-хьанца №1 йолча ишколе хье-хархо волаш, сайранарча ишко-ле директор волаш, юххера Э-кажкьонгий-Юртарча №2 йолча ишколе директор волаш болх бир, ше валлалца йолча хана. Юххера, кхоалагIвар ва Арсма-канаькъан Нурдина Мухьмад, Цо №1 йолча ишколе математи-ка, геометри хьийхар. Лоамашка бахача, машин ахкаяха кхелхар из дика хьехархо. Царна, болх хала бале а, мукъа ха шоаш-ка еце а, лайнад цхьана багIаш сурт даккха. Цунца цхьана шоай дезалашта а гIалгIай къаман а совгIат даьд цар.

Вай дувцаш дола цхьана доаха сурташ чIоагIа дезаш хул ишколе дагIа бераш, дезалера нах, маьре дена нускал, иштта кхьбараш. Къаьстта из моттиг дукха езаш хул ишкол яьккха дIаболахараш. ХIара хьехархо-чунца, классан кулгалхочунца, директорца, завучаца сурташ доахаш, шоай «Выпускник» яха ленташ хьахьерчадеш хьувзаш хул уж, тIехьара гургал теха, линейка чакхъяьнна дуккха ха яьлча а, чубаха ца ловш. Хала да ишколацара къастар; амма уж денош, дешар, хьехархой царна дагаухийташ хургда цар цу дий-нахьа даьха сурташ. Цудухьа массанега ала лов: сурташ даха, дита шоаех дола дагалоацамаш тIехьа тIабоагIарашта.

«Дошо гIала»
яхача XII-ча
кинофестивале,
дехараш чуийде
болалуш ба
мехка

ГIазданаькъан Ахьмад

«Дошо ГIала» яхача Халкьашта юкьерча XII кинофестивале дакъа лоацарашкара, дехараш чуэцаш болх дIаболабаьб мехка. Дикка цIихеза йола фестиваль культуран гIулакхех йолча моттигерча министерствос, Россие кинематографистий Союзое хьаллоацаш дIахьоргья. Ардара бетта 25-ча денгара 28-ча денга кхаччалца боаржабергба из болх вай мехка.

«Яхьашка геттара чIоагIа лоархIаш хургда Сийлахь-боккхача Даймехка ТIема шерашкара таханарча денга кхаччалца йолча хана бовзаш болча наьха турпала-лах, ТIема моттигашка гойтача деналах, майралах дола кинош. Яхьий программан юкье да ловзара, документальни, анимационни российски, иштта доазол араьхарча кинематографистий кинош. 2023-ча шерал ТIехьагIа даьха кинош да яхьашта юкьедолхараш. ГIалгIайчен шахьарий итт совгIа долча кинодоазошка хьокхаргда кинош. Хьажархошта гургда российски, иштта доазол араьхарча говзанча даьха кинош, хIаьта доакьашхоша дуккхача адама, кхелахошта гойтаргда шоаш даьхараш», - йоах «Сердалога» кинофестивала хьалха латтарашкара бенача хоамо.

Ийс оагIонца хоржам беш хургба кхелахой, хIаьта гран-при эггара толашагIа ба аьнна кьоастабаьча балха кхоачаргья.

Маьцхали бетта 25-ча денгара ардара бетта 10-ча денга кхаччалца чудала йиш я дехар, дакъа лаца ловш волчо. Кинолентай хIама кьоастадеггда мас-сехк оагIонца: «ТолашагIа дола полнометражини ловзара кино», «ТолашагIа дола лоаца кино», «ТолашагIа дола документальни кино», «ТолашагIа дола Кьилбаседа Кавказа кино», «ТолашагIа дола ГIалгIай кино», «ТолашагIа дола анимационни кино», «ТолашагIа бола режиссёра болх», «ТолашагIа йола маIача сага юхь», «ТолашагIа йола кхалсага юхь».

В соответствии с пунктом 6 статьи 50 Федерального закона от 12.06.2002 № 67-ФЗ и статьёй 66 Федерального закона от 22.02.2014 № 20-ФЗ редакция предоставляет печатную площадь на бесплатной основе

В соответствии с пунктом 6 статьи 50 Федерального закона от 12.06.2002 № 67-ФЗ и статьёй 66 Федерального закона от 22.02.2014 № 20-ФЗ редакция предоставляет печатную площадь на бесплатной основе

ЦIихезача иллей мукъамашца йолаергья вай ишколашкара урокаш

Ужахьанаькъан Хьамзат

Массахана тохаш хиннача гургала меттел советски, иштта таханарча авторий мукъамашца дIайолаергья ерригача Россера санна, вай мехкара а урокаш. Дешара шу долалуш дола тов бетта 1-гIа ди кердача тайпара дIадолалургда эзараш дешархошта. Кхолла-

ма оагIонца берий дог ураоттадеш бола хувцам ба из ишколашка, иштта боккхача мехка мукъама ТIехьале йовзаргья. «Сердалога» из хоам бера мехкарча паччахьалкхера.

ЦIаьхха, геттара чIоагIа тохаш хиннача гургала меттел оттабаьча мукъамо хьалъюзаргья ишкола уйче-

наш. Урок йолалуш, чакхйоалаш хозаш хургба мукъам; цул совгIа, хIара бетта хувцаш, тайп-тайпара хьаоттабеш хургба. Еррига ашараш лоархIамеча исторически гIулакхашца, паччахьалкхен цIайшца, дагалоаттама де-ношца хоттам болаш хургья.

Тов бетта дешархошта хозаргда ишколах, кхетамах, хьехархоех, доттарIалах,

керда наькъаш хьаделларах дола иллеш. Тайп-тайпарча ханашкара ашараш я цу юкьеяхараш, советски классикагара Iойолаенна. Цу юкье я цIихеза Шаински Владимира «Дважды два - четыре», таханара Майданов Дениса «Хьалхарбарий илии». Берий психологически хьало дикагIа дIатIаэцаш, цар дог ураоттадеш хургда из керда гIулакх.

Дешара оаглонцара гјулакхаш сихдар

ТолашагIа бола хъехархой кийчбеш, болх ба тахан дIахьош

ГIазданаькъан Ахмад

ХIара шера маьцхали бетта дIакхухаш йолча хъехархой конференце гулбелар вай мехка. Цига дийцар дIадахача дешара шера кхоачашдIарех, иштта кердача шерца кхоачашде дезарех. Цъан доазон тIа гулбенна хилар мехкара хъехархой, дешара моттигашкара кулгалхой, дешареи Илмани гјулакхей йолча Министерствон болхлой. Республикерча Паччахьалкхен вице-премьер вола МутаIаланаькъан Хъажбикар, мехкара керттера федеральни инспектор Гудов Залим, Халкъа Гуллама кулгалхочун гIонча йола Хъаьшанаькъан Аза, мехкарча Юкъярча палата хьалха латта Iамарханаькъан Лейла.

Мехкадаь Келаматанаькъан Махьмуд-Iаьлий къамаьлаца дIайолайир кхетаче МутаIаланаькъан Хъажбикара. Ший къамаьла юкье мехка кулгалхочо белгалдаьдар тIехьарча шерашка республикан дешара оаглонца дикка хувцамаш хинилга, цу дерриганена хьалха латтараш хьинаре къахьегаш бола хъехархой болга.

«Духхьал берашта хьийха Iац шо... Оаш гIо ду царна шоай низах теша, вахаре пайдане, беркате хургдолча хIаман тIехьа чIоагIбала, дикагIдар хьахаржа. ГIалгIайчен кхоане таханарча шун къахьегамга хьежжа хургъя. Иразе, беркате хилда шоана керда дешара шу! Дуккха керда толамаш, оаш доаккхал де йиш йола дешархой хилба шун шортта!» - белгалдаьдар вай Мехкадас.

ХIара шера дIакхухаш йолча маьцхали беттацарча хъехархой кхетачено хьагойтар, моттигерча дешара оаглонцара хьал тоадара тIехьа ше лоархIаме йолга. Цу дийнахьа гулбеннараша белгалдир, дешара оаглонцара гјулакхаш ма хетта тоадара тIехьа хьинаре къахьега дезилга, хъехархой массахана шоай балхацара говзал, кхетам лакхбеш хила безилга, дешара юкье хIара денна хьадаьржаш дола кердадараш юкьеххула дезилга, дешара тIакхувраш ма хулла дукхагIа хилийтара тIехьа болх лоаттабе безилга.

2019-ча шера денз, къаман проекташка, тайп-тайпарча программашка гIолла вай мехка хьалтIаьй таханарча ханага хьежжа йола 25 эзар совгIа моттиг йола 50 ишкол, иштта 10 эзар совгIа бераш чуэцаргдола 50 берий беш. Цул совгIа, цу юкъя 43 ишколе, боккха болх дIахьош, хувцамаш даьд.

ХIаьта цу оаглонцарча балхаца эггара керттердар, массахана санна, вай къона тIехье дешара тIакхувш хилар, цу дерригане хам беш, керда наькъаш хьаделлара тIехьа кийчо еш хилар

да. Укх шера цу оаглонцара гјулакхаш гIадвугаш дар ала йиш йолаш да. 395 дешархочо ишкол дошоча майдилгашца чакхьаьккхар. ДIадахача шерара хьал теркалдича, укх шера дикка толам хиннаб ала лов. 100 баллага кхоачаш экзаменаш дIаеннараш укх шера кхозза дукхагIа хилар мехка, 9-гара 24 сагага кхоачаш.

Къаьстта теркалде дезарех да, кхетама хьал довзийтача яхьашца, вай дешархой безам болаш хилар. Еригача Россе республикашкарча олимпиадашка дикка белгалваьлар 5 эзар совгIа дешархо, хIаьта царна юкъяра ялх саг еригача Россе хьалхабаьннарашга юкье хилар.

Берий начIал, говзал гуча-яккхара тIехьа лоархIаме моттиг дIалоацаш да таьрахьашца дувзаденнараш, Илман-тохкама болх. Тахан вай мехка болх дIахьош я «Кванториум» яха берий технопарк, 111 дешара центр, керададарий шиь «IT-клуб». Ишколашка болх дIахьош, йоаржаеш я кхоллама, театральни студеш, психолого-хъехархой, инженерни, ахархой гјулакхей йола классаш. Республикерча дешара моттигашка доккхий хувцамаш деш, кердадараш юкьедоаладеш, лакха говзал йола хъехархой хьачу-боалабеш, дешара хьал лакхача боараме хилийта гIерташ, къахьегаш ба тахан.

Къонача тIехьен дикагIа, пайданегIа, беркатегIа хургдола наькъаш довзийташ, доккхача хувцамашка кхачара тIехьа хьалхара гIа баккха гIо деш ба тахан мехка.

Из иштта хургдолаш, дешара классаш эшаш мел болча кхоачамца тоаеш латт. Республикерча 108 дешара моттиге, толашагIа йола хIамаш хьожаяьй укх шера. Физиках йола кабинеташ таханарча ханага хьежжа йола лаборатореш йолаш, цъхьацца балхаш леладе эшаш бола кхоачам болаш, ма хетта тохкама болх боаржабе аьттув болаш хургъя. Берашта доккха совгIат хургда царех.

Ашарий, кхоллама оаглонцарча кабинеташка керда гIирсаш ийца, тоаергъя; толашагIа йола мольберташ оттая; тайп-тайпара де-

шаргаш, исбахьален кхоачам, иштта берий начIал, говзал гуча-яккха мел эшар оттадаь. Цу дерриганена нийса терко латтаеш ба, дешара моттигашка къахьегаш болча хъехархошта. Лакха говзал йола хъехархой балха боалабеш, шоай кхетама хьал хIара денна хьадаьржаш латтача кердадарашца цар чIоагIдергдолаш, къахьег мехка.

Къаьстта хьоахаде лов тахан, «Юртар хъехархо» яхача федеральни программах. 2021-ча шера денз, 23 хъехархо балха оттаваьв республикан ишколашка, цъха миллион ахча царна дIахьожадеш. Укх шера кхы а 17 моттиг я, республикерча гаьна ядача юрташка шоай болхлошка хьежаш латташ. Мехка кулгалхошта чIоагIа лоархIаме да республикерча дешара моттигашка къахьегараш лакха говзал йола, шоай балха тIа даиман лакхлуш бола хъехархой хилар. ХIаьта из иштта хилийтар тIехьа, республике тахан боккха болх боаржабеш ба.

ЛоархIаме моттиг дIалоацаш да цу оаглонца берашта нийса хъехам балар, беркате, кхоанарча вахаре царна шоашта, дерригача къаманна пайдане хургдола наькъаш довзийтар. Даьхенцара лерхIам, безам боккха болаш, мехка цIихезача турпалхой сий деш, йоакхо еш болаш, ураотта беза къонабараш.

Цу оаглонцара болх дикка тоабара тIехьа, дешара моттигашка тIема операце доакташхой сийлен 154 юкъяра доазош, музейш хьайийллай. Даьхен гјулакха арабаьннача вай мехкахой деналах, майралах, турпалча гјулакхей дувцаш; моттигаш я уж. Цига дIакхухь Денала уроках, ветеранащара кхетаченаш, боламаш. Из деррига а да, къонача тIехьен дегаьшка Даьхенцара безам чIоагIбеш, къаман сийдолча, яхь йолча къонгех доаккхал дайташ, ший хIама лорадар лоархIаме долга дIахайташ.

Тоханарча вай мехка колледжашкара болх цъхьацца кердадараш юкьедоаладеш, тоабеш латтилга теркалду вай. Масала, Iарпенаькъан Ювсапа цIерах йола вай мехкара политехнически колледж «Профессионалитет» яхача лоархIамеча федеральни проекта юкьеяхай.

Доагора-энергетически моттиге лакха говзал йола болхлой кийчбе, таханарча хано дIадеххача тайпара болх тоабе къоастадаьр 77, 4 миллион сом ахча да. Цу программан юкье да дийша баьннарашга болх бе моттигаш хилийтар, дешара пхьоалленашка хувцамаш дар, деррига а балхаца дIачIоагIдеш хиларах йола ха лоацъяр.

Мехкарча лакхарча дешара моттигачара бувзам а дикка чIоагIбеш латт. ВорхI саг яхьашка чакхьаьнна паччахьалкхен университет дедаш хургва, цул тIехьарIа болх бе моттигаш Iалашьбергя царна.

«ДIахо кхоачашде дезараш дукха да, белгалдаьдар вай Мехкадас ший къамаьлаца. Керда ишколаш хьалтIеш, кIалха яраш тоаеш, берий бешамаш, кхьийола дешара моттигаш хьаеллаш, таханарча технологешка гIолла цу оаглонцара болх тIехьадика тоабе хьожаш, къахьегаргда вай.

Къаьстта терко ю хъехархошта: федеральни дешара программа тIа дIатIабалар, кердадараш юкьедоаладар массахана шоай балхацара говзал лакхьеш хилар да. Хъехархошта хьалхашка латтараш доккхий, лоархIаме декхараш да. Къаман кхоане сийрда хилийтар тIехьа къахьегаргдола тIехье ураоттае езаш ба уж. Нийсача наькъ тIа майрра гIа баккха, беркатегIа хургдар хьахаржа гIо де дезаш ба уж къонача тIехьенна.

Тоханарча вай къахьегамга хьежжа хургда кхоанара денош... ТолашагIа мел дараш юкьедоаладеш, тоадеш латт мехка дешара оаглонцара гјулакхаш. НачIал долча хъехархой оагIув хьаллоацаш, таханарча ханага хьежжа йола Илман балхацара моттигаш хьаеллаш, хIара бера говзал гуча-яккхара тIехьа къахьегаш ба тахан мехка.

Таьрахьашцарча технологешка гIолла, доккхий хувцамаш даьд республике, дешара моттигашкара лакха говзал йола къонабараш арабаргболаш, къаман кхоанен хIама цар дикача оагIорахьа хувцаргдолаш, мехка хIама тоадеш деша, къахьега, доккхий хувцамаш де кийча хургболаш, болх боаржабеш ба республике.

ЖКХ болх тоабеш ба Илдарха-ГIалий тIа

Ужахьанаькъан Хьамзат

ЖКХ оаглонцара декхар бахархоша ханнахьа дIатергдолаш, къахьегаш ба шахьаре. ХIара кIира рейдаш дIаяхьа арабоал цу оаглонцара болхлой. Тахан аргIанара болх дIахьош хилар уж Московски оалача ураме.

«Цъаболча бахархоша, иштта аттагIа хеташ, рейд дIахьорашка дIателар тIалатта декхар. ХIаьта цъхьаккха тайпара ахча дIатела раьза боацарашца къаьстта къамаьл дир, из гјулакх иштта чакхдаргдоацилга хьалхадоаккхаш. Рейд дIахьош болча болхлошка гIолла, цу оаглонца дувзаденнараш ма дарра тахка аьттув бар бахархой», - йоах «Сердалога» Илдарха-ГIалий тIарча администратора къаьчача хоаме.

Шахьара бахархошта хьалхадьккхар, тока хьал тIалатта декхар ханнахьа, боагIача боараме дIателарга хьежжа хургдолга шахьаре. Тока моттигашкара балхаш кхоачашде, тишденна гIирсаш хувца, моллагIа хатар юстардаккха аьттув хургболаш лоархIаме да из гјулакх. ДIаьхача бетташка ахча дIателаш боацаш, геттара дукха декхар хьаIодаь багIараша халача хьалага доаккх из хIама.

Сага бокъонех вола викал юкъевеча, доагIаш дола ахча хьаделар пенсионерканна

Баркинхой Мурад

Ший пенси соцадаьд, аьнна, латкъа ера сага бокъонех вола викал волча кхалсаг. 2008-ча шера денз, цо къоаналла ийдеш дола пенси соцадаь латтар СФРо, маьтсела бетта денз.

Алапех, болх баьча шерех дола каьхаташ лертIа дац, яхаш, белгалдора цига. ХьалхагIа нийсденна хиннад судо ганзе оттадаьр харца-хьа лоархIаш, уж ахча хьадала оттабар, бакъда пенси юха а соцадаь латтар. Ший бокъонаш толхьяьрг лоархIаш яр мехкахо цу гјулакхаш.

«Сердалога» УПЧ баьча хоамах, Россе Вахара ганза болхлошца бувзаме баьнна, хьатахкийтад цар из гјулакх.

ХьалхагIа судо оттадаь хинначунна тIатайжа, шоаш соцадаь пенси юха хьадоладалийта дезаш хилар СФР болхлой.

Цул совгIа, бокъо йоацаш соцадаь мел лаьттар хьа-такха дезаш хилар уж. 28 119 сом да цун бетта пенси тахан.

12 ЦХЬОАГІОН ШУ

ТАРЖАМХОЙ

Къамашта юкьерча цхьоагІон охлой

Іарчакханаькъан Сали

Карара шу, вайна массанена ховча беса, Россес къамашта юкьерча ЦхьоагІон шу да. Наха юкье машар беча, барт беча, уж шоайла къинтІерабоахача кхелахоетара хет сона литературан исбахьален таржамаш деш бола нах. Вай мехка дукха къамаш дах, цудухьа дукхача къамий литература да Россес дахача халкъадар. Из шерра доаржадеча, довзийтача нахах ба таржамхой, бе-беча къамий йоазош эрсий меттала, эрсий литература дукхача къамий меттала доахаш, деша говзанчаш бовзийташ бола нах ба таржамхой. Нагахьа санна Козловский Яков хиннавецаре, Гамзатов Расул дерригача дуненна вовзаш хургвар аьлча тешалуц со, поэтаи цун книжкаш дешараштеи юкьера бувзамхо хинна лавьттав из, ше жІайхой поэта йоазоштаржамаш мел деча хана.

Пастернак Бориса санна Шекспир эрсашта вовзийтаргвацар аьнна хет сона кхыча цхьанна таржамхоцо. Иштта таржамхош-ка гІолла дІабайзаб Кавказа кхыбола поэташ а эрсий мотт бувцача наха, царех ва Кулиев Кайсын, нохчий поэссеса АхматовІар Раиса, гІалгІай халкъа оазархо Янданаькъан Жамалда, жІайхой поэссеса Алиева Фазу, кхыбараш. Таржамхоша, къамий литература довзийтарца цхьана, йовзийт цу къамий культура, Іадаташ, сурт кхоллара говзал, метта а хьаькъала а кІоаргал. Эггара лоархІамерІдар да аьнна хет сона цар балха, зІамига а доккха а цхьан мехка дахаш дола къамаш вІашкаувзаш хилар, царна юкье ший тайпара вошал, доттагІал чІоагІдеш; уж дерригаш цхьан мехка дезал болга хайташ хилар.

Тахан са дувца безам ба, сай вахаре малагІа моттиг дІалоацаш хиннаб таржамхой. 80-ча шерашка денз, цхьацца са йоазош эрсий меттала доахаш, къахьийгад тайп-тайпарча шахьарашка бахача таржамхоша. Уж бахьан долаш, байташта кепатоха таро хилар са «Дон», «Аврора», «Наш современник» яхача журналаш тІа, «Люблю я Кавказ» яхача Москве арадаьннача Кавказа поэтий юкьарча

Кузовлёва Татьяна

книжка тІа, «Россе поэзи» яхача антологетІа (цун дешахьалхе язъяр вай мехка паччахь Путин В. В. ва), къаьсттача кхаь книжка тІа: «Цвет жизни», «Строгое время», «С любовью к людям». Царна таржам даьраш бар Питере баьха Вольский Сергей, Воронов Сергей, Костромера Лапшин Виктор, Москвера Каныкин Аркадий, Савельев Владимир, Кузовлёва Татьяна. ТІеххьарбараш мар-сесаг бар. ДІахо царех а цар таржамех а дувца ловра сона.

1983 шера дар мотташ ва-кх со из. Нохчий поэссес АхматовІар Раисас аьлар сога:

—Пятигорске М. Ю. Лермонтова поэзе 15-гІа юбилейни цІай да, цига гуллургба ерригача Советски Союзера поэташ, прозаикаш, драматурга. Хьа ва безам бале, аз цига вугаргва хьо, гІалгІашкахьара викал хургволаш.

Со чІоагІа раьза хилар цу деша, массехк ди даьлча, из лелаеш йолча «Газ-24» машинаца, Шамхан яхача цун водителаца, тхо кхоъ Пятигорске дахар. Солтмурада Раисас ма аллара, цига дукха йоазонхой гулбеннабар ерригача Союзера. Уж массехк тоабанна бекъабенна, Пятигорскерча моттигашка вІашагІкхетараш чакхдаха дезаш бар. Со кхаьчар виь сагах латгача тоабан юкье: Москвера Друнина Юлия, Кузовлёва Татьяна; Шолжа-Галий тІара АхматовІар Раиса, со. Тайп-тайпара экскурсеш йирал, бе-беча шунаш тІа дагІарал совгІа, тхо даха хилар Пятигорскерча доазол арахьара метташ Іомадеча института студенташ болча. Цига актови зал хьалгийза хиннача кагирхошта (гІалгІай студенташ а бар царца), ше-ший байташ йийшар хІаране. Цигара цІадахкале, йоккха кхетаче хилар шахьар тІарча библиотеке Пятигорска бахархошца. Массехк ди цига даьккха, дІа-юха бахар хьаьший. Кузовлёвас сона язъь массехк мугІ бола «ДоттагІала шарж» хьаелар сога Солтмурада Раисас. «Къонахий бІаргашкара хий» яхача са поэманна хетадаь дар уж мугІараш. МаІан мишта дар аьлча, къоанхий белхаш хилац ях аз, амма айса-м касткаста бІаргаш лешаду. Цу тайпара бар цу шаржа чулоацам. Тхо виь саг латташ, лакхе хьоахаяьча институте даьха сурташ дар. Царна кепатохьяр Шолжа-Галий тІарча «Комсомольское племя» яхача газета тІа.

Пятигорскера цІакхаьча дукха ха ялале, аз телефон техар Кузовлёва Татьянайга, сай байташта таржам дар дехах. Цу сахьате жоп даланзар цо, массехк ди даьлча телефон юхатоха аьлар. Хетаргахьа, из дагаяла езаш яр ший фусам-даьца, цІихезача советски поэтаца, СССР йоазонхой Союзе болх беш хиннача Савельев Владимир Семёновичаца. ЦІаккха аз телефон техача, подстрочник Іояйта аьлар цо. Подстрочник оал духхьал байтий маІан довзийташ даьча таржамех. Со чІоагІа гІадвахар, таржам де из раьза хинна. Тамаш яцар гІадвахар, из мо цІихеза йолча Москверча поэссес хІаране байташ-

та таржам де тигац. Цу хана а цул тІехьарча шерашка а мехка шерра йовзаш яр Татьяна Витальевна. Массехк дош аргда вай цун кхолламца, балхаца, вахарца дувзадена. Из сол нийсса 19 шу йоккхагІа яр. Кузовлёва яьяр 1939 шера. 1966 шера денз СССР йоазонхой доакъашхо, Москверча йоазонхой Союза секретарь хиннаяр из. Из могаеш хиннаб гІорбаьнна поэташ Светлов Михаил, Слуцкий Борис. Дукха литературан премешца белгалъяха саг яр из. Царна юкье яр «Огонёк» яхача журнала преми, Москван йоазонхой Союза преми, Ахматова Аннай цІерагІа йола «Юность» яхача журнала преми. Кузовлёва яр РФ культуран гІоръаьнна болхло, «Кольцо «А» яхача журнала керттера редактор, иштта кхы

Савельев Владимир

дІахо а. Цои, цун фусам-дас Савельев Владимирей, «Советский писатель» яхача издательствон редактора, тІехьагІа «Третье дыхание» яхача Москверча альманаха керттера редактор хиннача Каныкин Аркадей таржам дир са хьалхарча эрсий меттала арадаьннача книжканна, «Цвет жизни» яхаш дар из. Книжка арадаьлар Нохч-ГІалгІай книжни издательстве. Сонеи эрсий меттала дешаш болча нахаи юкье хІанзалца цу хинна бувзам оттабир цу наха. Цу книжканна арадала мукъа беннар, арадаккха могадаьр яр «Грозненский рабочий» яхача газета культуран отдела кулгалхо Калита Людмила. Цунга деннадар из издательствос; рецензи язъе, аьнна. Вешта аьлча, зІамигача гІалгІай къамах волча, ткъо шу совгІа ха мара яланза волча къонача поэта байташ Москверча цу тайпарча таржамхоша нахалъяхьар эрсий меттага гІолла. Нагахьа санна Савельев Владимир аале, из-м Ярослав Смеляковс хоаставеш дешаш аьнна саг ма вариий. Смеляков-м массарна вовз аьнна хет сона, кхы вІалла деце а цун Лидаих йола байт-м геттара гІоръаьнна я. Малав «Хороша девочка Лида на улице Южной живёт...» яха дешаш цадовзар. Савельев 1959 шера (са цхьа шу даьннача хана) М. Горьке цІерагІа литературни институт яккха вар, цо болх баьбар «Молодая гвардия» яхача издательствон редактор волаш, «Сельская молодежь» журнала поэзен отдела кертте латташ. Из хоаставеш дола дешаш аьнна-рех бар поэташ Лев Озеров, Роберт

Рождественский, Римма Казакова, кхыбараш. Владимир Семёнович кхелхав 1998 шера маьцхали бетта. Укх деношка мара ханзар сона Татьяна Витальевна кхелхалга, из вахарцара къаьстай укх 2026 шера маьтсела бетта 27-ча дийнахьа. Цар, лакхача культуран викалаша, сайна даь гІулакх сона цІаккха дицлургдац, са байташ еша безам болчун еша таро хургІолча тархен тІа дІаоттаьй цар. Шоаш деш дола таржамаш, ма хулла автора яздаьчоа гарга хилийта гІертташ, дора цар; цудухьа къаман метта белгалонаш, сурт-сибаташ, сурт кхоллара гІирсаш лорадора цар; цу мугІарий дас кхеллача тайпара хилийта гІертташ. Дуккхача къамашта юкьера бувзамаш хетта нах бар уж мар-сесаг, цар таржамаш даьдар казахий, таджикий, ногІой поэтий байташта. Къамий цхьоагІо хьаллоаттаеча гІулакха доккха дакъа юкьедихьа нах бар уж. Аз, цар даь таржамаш дийша ца Іеш, цар шоай книжкаш дешар, цу дешарах боккха пайда эцаш. Цар шинне а дукхача книжкаел совгІа, хІаране арадаьннадар сома «Хержараш» яха книжкаш. Уж сога дар, цар совгІата денна, бакъда Шолжа-Галий тІа са мел ййнача хІамашца дайра уж а. «Книга почтой» яхача оагІонга гІолла хьаяздир аз Кузовлёвай 2012 шера арадаьнна «Духхьал цхьа безам» яха книжка. Цу тІарча цхьан байта таржам а дир. «ХьаргІа» яхаш я из:

«ГІа тохаш
ЙоагІа хьех,
ТІадаьхкад
Блаьстен денош.
ХьаргІо
ЦІагараш лех,
Хьалдотта
ГІертташ ценош.

ГІадъяхе
Іохов из,
ЛадувгІаш санна
Хьунга;
ДІателаш
Хьинар, низ
КІалха
Уллача фунга.

Шийла ба
Блаьстен мух,
Вуг цо
Унахой ден тІа.
ХьаргІан
ЦІогилга дух
Гуш хул
Цу хана бІен тІа».

Цу шерашка массехказа Москве вІашагІкхетар хилар са цу нахаца. НийсагІа аьлча, кхозза хилар тха цу тайпара кхетаченаш. Эггара хьалха таржам де книжка ийца вахар со, цу хана тхо вІашагІкхийтар СССР йоазонхой Союзе, шозлагІа цар-цига хьоашалгІа ваха хилар со, кхозлагІа - Москве «Современник» яхача издательстве арадала чухвийта вахача хана. МоллагІча хана хьо уж болча воде, белабеле, хьона тоам хургбар аьле, эшаш дола гІо-новкъостал дийа, хьавай-

Лапшин Виктор

тар цар. Царна шиннена а енна хинна РФ культуран гІорбаьннача болхлой цІераш зехьа еннайар. Эздел, гІулакх шоай дегІамех хьоашалгІа веча, хоза шу оттадаь, веза хьаьша санна тІаийцар цар. Се цар фусаме Іийна дІаводаш, ахча дала хьежар со.

Цхьадолча тхоай вІашагІкхетарех дувца лов сона. Со, малав ца хов зІамига саг, къона гІалгІай йоазонхо шоайцига хьоашалгІа веча, хоза шу оттадаь, веза хьаьша санна тІаийцар цар. Се цар фусаме Іийна дІаводаш, ахча дала хьежар со.

- Тха ІаьдалагІа иштта луш да ер, - аьлар аз, Татьяна Витальевна геттара цу гІулакха духхьалъяхьта.

- Тха ІаьдалагІа доагІаш дац, чувенача хьаьшангара ахча хьаьцар, - аьнна, цхьаккха дича дІаьца ца тугаш, аз Іудилла ахча юхаделар цо. Из а цу дезалерча Іадатий цхьа белгало санна лаьрхІар аз. ХІаьта а сона-м дика хетар, цар из дІаийцадаларе. Де хІама дацар. Оалаш ма хиллара: «Хьай уставаца наьха дезале чугІерта мегаргвац». Из дага а деха, Іийра со, кхы де хІама доацаш.

Москверча «Современник» яхача книжни издательстве арадолаш дар «Люблю я Кавказ» яха Кавказерча поэтий юкьара книжка. Сога ца а хоатташ, издательствос цунна юкьеахийтаяр цхьайола сона хоза ца хета байташ, нийсагІа аьлча, цар таржамаш. Царна таражамаш даьр кхывола йоазонхо вар. Цу юкьера цхьаьраш дІаьха дагахьа, кхычарца хувца аьлча, хІама хургдолаш дацар. Редактора телефонаца аз даьча къамаьлага ладувгІа тиганзар. Книжни издательстве вар со цу хана балха. Директорга Дзейтанакъан Хьажбикарга дІадийцар аз этта гІулакх.

- Москве хье ІогІо, аз массехк ди лургда хьона, - аьлар директора. Айса яхар издательствос дергдоацандаь, Владимир Семёновича довзийтар аз гІулакх. Цо телефон а теха, къамаьл дир «Современникерча» хьакимца. ТІаккха, вІалла духьале йоацаш, хийцар араяха кийчъьа хинна книжка тІара стихаш.

Цхьаьккха цхьа моттиг дагайоагІа сона, Владимир Семёновичаца сай вІашагІкхетар хинна. Из кІеззига беламе хета а тарлу, ер йоазув дешачоа. Савельев волча СССР йоазонхой Союзе водаш вар со. Соца яр са фусамна а. Тхо цига дІакхаьча дала доахкаш, ара цхьан майдан тІа латташ йІаьха аргІа ййра тхона. Цу заман чухьа шекар а кхыметтел

карамель оала конфеташ а йоккха дефицит яр вайцига. Цига йохкар фуй хьажа даяха кхалсаг юаера: - Конфеташ я, пакеташка йоак-каш, - аьлар цо. - Цаяхьа эца еза вай.

Дикка ха яккхар оаха, аргла хьатлакхарга хьежаш. Юххера, массехк пакет «конфеташ» ийца хьаараяьлар са новкъост наха юкьера. Тхо йотлахьежача, пакеташ чу йоаккараш глораяь баьцакомараш яр. Кастта яшаргйолаш ма йий тха «конфеташ-м». Фу дергда хланз? Мича хьоргья уж? Царех цхьаяраш тхоашта яа, вожаш йоазонхой Союзе длакхьача, Владимир Семёновича даяла лаьрхлар оаха. Длакхьача баьцакомараш СССР йоазонхой Союза уйча латгача шоай холодильника чу дачуяхка а, аьнна, тхо тлайцар столицерча поэта, тхоай глукх даьккха цдаьхкар тхо.

Со фу ала глерт аьлча, Москве бахар аьнна доацаш, глорбаьнна йоазонхой шоаш бар аьнна доацаш, наьха мотт ховш, моллагла глукх атта а хоза а дладерзадеш, нах бар уж. Иштта ца хилча-м царех дика таржамхой а мича хургбар. Таржамхой, сога хаьтгача, наьха дегаш деша а длаьзде а ховш бола нах ба. Иштта бар Татьяна Витальевна Владимир Семёновичи.

Цхьаьккха цхьа таржамхо а хьоахаве лов сона, лоацца массехк дош аьнна. «Современнике» арадаьнна-ча книжканна юкьбедахар Лапшин Виктор даь массехк таржам. Уж цо хоза а даьдар, ше глорбаьнна поэт а таржамхо хиларга хьежжа. Цун биографца интернета чу яздаьд: «Дийна волаш Лапшин Виктор арадаьккхадар кхойтта байтий книжка (ший чотых даьккхар а долаш). Цо таржамаш даьдар подстрочникаш глорла глалглай, кьарший, глюзлой, абазой, лезгиний, балхарой меттала язъьча байташга. Таржамашта кеп а йийттай книжкаш тла, журналаш тла, газеташ тла». Укхаз хьоахаваь, цо эггара хьалха оттаваь саг глалгла ва. Цул совгла ший «Дозор» яхача книжканна юктейхьа хиннай цо ше таржам даь са цхьа стихотворени (119 оагIув). Лапшина ший книжка мел дешача сага ешаргья глалгIачун байт а. Мел хоза бувзам ба цо ший дешархоштей глалгIай поэтай юкье оттабаьр. Къамий цхьоагIо цох ца оале сенах аргда?

Лапшин Виктор Михайловича а дукха премеш тийннай, царна юкье я «Наш современник», «Огонёк», «Волга» яхача журналий, «Литературни Росси» яхача газета премеш; Тютчева, Костромской областа кулгалхочун премеш, кхы а дукхаяраш.

Нохч-ГIалгIай республике воагIаш, нохчий а гIалгIай а поэтий байташга таржамаш деш вар Ленинграде ваьха Вольский Сергей. Цо таржам даь «Къонахий бIаргашкара хий» яхача са поэмана Ростове арадувлача «Дон» яхача журнала тла кепа техаяр. Из поэма белгалъяьккхаяр Доккхача Советски Энциклопеде «Ежегодника тла».

Лоацца аьлча, таржамхой ба зламигача къамех хьабаьнна йоазонхой доккхача дуненца бувзабеш бола нах. Наха юкье бартцхьоагIо лоаттаярца белгала хиннаб уж массаза.

«Ишколе даха кийчде бер» яха болам боаржабергба Наьсаре

Баркинхой Мурад

Вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-ГIаьлас юкье-баьккха болам ба «Ишколе даха кийчде бер яхар». Цу беркатеча гIулакхага гIолла, къаьстга терко эшача наха шоай бераш ишколе дахийта новкъостал ду тахан. Дешара шерга бераш кийчде хало долча даьй, ноаной оагIув хьаллацар хул цох.

«Шахьарерча хьакимаша терко ю эшаш болча кхоачамах дизза дола тIормигаш таро дика йоацарашта, бойлахьа бисарашта, могашал эшаннарашга кхоачаргдолаш», - дийцар «Сердалога» Наьсарерча администраце. «Ишколе даха кийчде бер» яхача боламо йизза моттиг дIалаьцдай вай вахаре. Мехкарча, шахьарерча хьакимаша болх цхьа-

на дIахьош хилар белгалдеш, гIулакх да из. Шахьарерча дуккхача берашта хоза, ишколе эшаш мел йолча хIамаех

дизза дола тIормигаш кхоачаргда тахан. Бера дега боккха тоам беш, совгIат хулаш да из. Дешара шерга бер

кийчде атта дац - эца дезар дукха хул, цунга хьежжа доккха новкъостал хул цох таро йоацача даьшта, ноаношта.

«Бералла наькъаша» шоай говзал лакхийир Шолжа-ГIалий тIа

Ужахьанаькъан Хьамзат

Нохчий мехкарча пачча-хьалкхен хьехархой университет берий юкьарча оагIонцарча ишколай кулгалхой гIончаша лоаттабе безача балхах, бувзамах йола говзал лакхьеш хилар вай мехкахой.

«Сердалога» бенача хоамах, дукха хIама чулоацаш программа яр из. Кулгалхой гIончаша шоай балха юкьелаца дезача керттерцарех, иштта тахан хьадаьннарех дийцар цига. ВIаший пайда эца, балха тIа эшаргдола хIамаш довза аьттув хилар цар.

Къаьстга терко еш дийцар, берий юкьарча моттигашца бувзам лоаттабеш, кхоачашде дезарех; дешархой пайдане хургдолча гIулакхашта

тIахьехарах. Доакъашхоша белгалдечох, цига Iомадаьр дикка наькьадаргда царна шоай гIулакха тIа. Дешархой

начIал гучадоаккхача балхатIа, шоай хIама майрра доаржаде царна гIо дара тIехьа, эшаш да из деррига. Хьина-

ре болх дIахьош, республике-ра цу оагIонцара гIулакхаш дикка тоадеш латт тахан «Бералла наькъаша».

«ИнформУИК» яха проект я вай мехка йоаржаеш

ГIазданаькъан Ахьмад

«ИнформУИК» яха адресашка гIолла хоам барах йола проект я, вай мехка йоаржаеш. Кастта хила дезача хоржамех дувцаш; квартирашка, цIеношка чуувташ ба избиркома болхлой. 2026-ча шера тов бетта 18, 19, 20-ча деношка дIахьоргда вай мехка хоржамаш.

«Россе хоржамех хоам беш йола проект «ИнформУИК» масаныхьа дикка яьржа я тахан, массане раьза болаш тIаийцдай из. Дуккхача наьха, хоржамашка даьга лоацаргдолаш,

дог ураоттадеш я из. ЦIеннах чуувташ лелараш бовз тIабувхача, хоржамех хоам беш болча гIирсах. Иштта хоржама комиссена юкьера хIаравар вoззийташ лаьрхIа бейджикаш я царга», - дийцар «Сердалога» мехкарча Избиркоме.

ЛаьрххIа кийчдаь дола хоам бу пакеташ дIател бахархошка участкови хоржама комиссе доакъашхоша. Цу чу да Россе Керттерча хоржама комиссен хьалха латгача Памфилова Эллас бахархошка кхайкарал деш дола каьхаташ. Хоржамашка даьга лоацаш волча мехкахочунна ха дезаш мел дола хIама белгалдаьд цар тIа.

14 ТІЕМА ДЕШАР

Кердача Реданте хьалъеш латтача ишколага хъежар единароссаш

Баркинхой Мурад

Кердача Реданте 720 бера лаьрхІа хьалъеш латтача ишкола балхага хъажа бахар «ЦІаІ йолча Россє» доакъашхой. «Керда ишкол» яхача федеральни проекта Къаман программага гІолла дІахьош ба из болх. ГІишлон балхаш малагІа боараме даьд техкар партийни десанто.

«Керда ишкол хьалъеш болча балхага хъажа арабаьннараш бар VIII кхайкаралах болча Халкъа Гуллама хоржамий кандидаташ Дарсиганаькван Мухьмад, Пулой Руслан, Къоастой Ваха, Местой Беслан, Къоастой Аслан, иштта МагІалбика кхален парте оагІон секретарь Пулой Къурейш, моттигера хьинардараш. Балха юкье цъаккха кхоачамбоацар дий хьожаш, хилар уж. Укх шерарча бекарга бетта дІаболабаь болх ба из. ООО «Строймонолит» яха моттиг я из болх шийна дІатІаийцар. 2028-ча шера ардара бетта деррига балхаш чакхдаьха баьнна, ший хьалхара дешархой тІаэцаш, наІараш хъаелла езаш я ишкол юххьанца къоастадаьчох», - йоах «Сердалога» «ЦІаІ йолча Россера» бенача хоамо.

Единароссаша белгалдир, Къаман проектага гІолла дІахьоча балха терко еш, тІахьожам лоаттабеш хилар лоархІаме долга. ГІишлон балхаш чаккхенга кхоачаш йистедаллалца, тІахьожаш хила беза балха.

ИнгГУ ВУЦ дийша баьннарашта тІема билеташ дІалургда

ГІазданаькъан Ахьмад

ГІалгІай паччахьалкхен университета ТІема дешара моттига хьалхара курсанташ РФ ВС тІема полице оагІонца шоаш Јомадаьр чІоагІдеш, дийша баьлар. Университете Јомадаьр дикка шерагІа довзаш хинначул тІехьагІа, эк-

замен дІалуш, чакхдаьккхар цар дешар.

«ГІалгІай паччахьалкхен университета хьалхара арахецаш ВУЦ кагирхой ба уж. 2024-ча шера дІаболабир цу оагІоно ший болх. ТІема кийчон гІулакх а дешар а цъхана дІахьош хиннаб уж. ТІема

чІоагІонцара болх чакхбаьккхар курсанташа. Цу кхетаче дакъа лаца гулбеннабар университета кулгалхой, тІема полице, дешара гІулакхех йолча министерствон доакъашхой. 30 дийнахьа хилар беррига болх чакхбаккхар»,- дийцар «Сердалога» ИнгГУ. Еррига экзаменаш дІаенна

баьнна, ИнгГУ шоай дипломни балхаш довзийтача, бизза тІемахой хул царех. Ше-ший оагІонга хъежжа цІи луш, тІема билеташ дІалургда курсанташта. Лакхара дешар чакхдаккхарца, Россє герзашцарча низий оагІонца чІоагІбергба уж.

60 шу даьнна тиша тока оагІув хувцаш, болх дІахьоргба мехка

Ужахьанаькъан Хьамзат

МагІалбика кхале чуйодаш йолча Вежарий-Јурта, ах шахьара ток лоаттаеш болча 35 кв. оагІон хІама тоадеш латт мехка. 1961-ча шера денз, болх беш йола тока оагІув хувца езача кхаьчай, тахан

ший болх текха яларах. «Сердалога» из хоам бера мехкарча Паччахьалкхера.

Шоаш дуаргдар диа даьнна, мурденна дахчан бІоагІий дІадоахаш, царна меттала аьшкабетона бІоагІий оттадеш боахк «Ингушэнерго» болхлой,

цул совгІа тока саьргаш долхача доазон тІара гаьнаш дІатедаш болх дІабихьар. Из моттиг хала, гонахьа листа хьу йолаш хиларах, хало да болх дІабахьа. Тока саьргаш долча шоашта эша кхоачам дІатІабахьа 6 километрага кхоачаш дола доазув мукъадоаккхаш бахка бийзар болхлой.

Цу юртарла лаьтга сов кІаьда, Јочуухаш хиларах, кІалха геттара екъа йолча хана мара цъаккха болх бе аьттув хилац. Цу гІулакхо дикка хувцаргда юртар тока хьал, тишденна бІоагІий хувцаро а кхерамзленца дувзденнараш меттадоаладергда.

Бахархошца къамаьл де кийча хилар

Яндарерча бахархошца кхетаче дІахьоргъя мехкарча МВД болхлоша

ГІазданаькъан Ахьмад

Яндарерча культуран ЦІагІа, вай мехкарча Россє МВД оагІон болхлошца кхетаче дІахьош хургба бахархой. ХьатІадоагІаца кхаьрача дийнахьа хургда вІашагІхкетар. Іаьдала болхлошта, бахархошта юкье массахана бувзам хилар лоархІаме долга белгалдеш, иштта наьха вахарера кхоачамбоацараш гучадоахаш, уж юстардахара тІехьа царна гІо деш болх ба из. «Сердалога» из хоам кхаьчар Наьсарен кхален администрацера.

Иштта дІахьоча кхетаче МВД хьакимашка гІолла моллагІа хаттар дашха, шоашта къувларашка гІолла тохам бе аьттув ба бахархой. Цудухьа йоаржаеш я иштта йола кхетаченаш. Къаьстга йоккха терко еш дувцаргда кхетаче, наркомани яхача бІехача зулама духьала къовсам лоаттабарах. МВД болхлоша дувцаргда тахан вай мехкарча хьалах, нар-

котик яхача «дохьажаца» бувзам лелабераш, из наха юкье йоаржаераш гучабахара тІехьа малагІа дакъа лоацаш хила беза бахархой. Къаьстга чІоагІа лорабе беза вай цу доккхача зуламах тахан къонабараш! Дезале, ишколе, кхьйолча моттигашка из хІама вайна юкье ра дохадаь дІадоаккхаргдолаш; малагІа болх лоаттабе беза белгалдергда кхетаче. Гулбеннарашта хьалхадоаккхаргда, дас, нанас шоай дезала геттара лакха терко, тІахьожам лотаттабе безилга; шоай дезалхо мичахьа лел, хьанца ва, малагІа гІулакхаш кхоачашдеш ва ха декхарийла ба уж! Цунга хъежжа эггара керттера болх цІенъюкье ра дІаболалуш ба. Хьехархоша, даьша, ноаноша, юкъярлон викалаша, Іаьдала болхлоша цъхана болх дІахьош, духьале е езаш, бІеха зулам да из.

Цул совгІа, кхетаче дувцаргда наькъашкара бокъонаш лораярах. Наькъашкара хатараш ма хулла лаьгІдара тІехьа къахьега дезаш да вай дерри-

гаш; машинаца, гІаш аравоалача сага эггара хьалха лораде дезар - наькъашкара бокъонаш лархІар, фийла хилар, ший, иштта гонахьарча наьха уйла еш хилар. Къаьстга лораде деза из гІулакх дешара моттигашта гаргакхаьчача. Дешара шу дІадоладалар хьатІаэттад тахан, цунга хъежжа никъ биззе бераш хул; из кхетадеш, геттара фийла хила беза машинашца лелараш, бера хІара дийнахьа, цІагІара арадоалача хана, хьалхадаккха деза дикка дІа-хьа хъежа мара наькъ тІа ког дІатІабаккха йиш йоацилга; массахана светофорага хьожаш хила безилга. Цунца цъхана гулбеннарашца дувцаргда мехкарча МВД балха оттара гІулакхах. Цига къахьега ловрашта ха дезаш мел дола хІама белгалдергда цар, иштта дувцаргда Россє МВД моттигашка деша оттара гІулакхах, кийчо ярах, Іаьдалгара тІема декхараш кхоачашдеш болча наха хьадоагІаца хІамах.

Цу оагІонца дувзаденнараш довзар лоархІаме да къо-

набарашта, хІетта дийша баьнна ишколера арабаьннарашта. МВДаца ший вахар хеттача сага балха тІа дикка лакхвала, гаьнавала аьттув болгах дувцаргда кхетаче. Яндаре бахача наха къувлараш, тахан цар вахарера кхоачамбоацараш довзаргда МВД болхлошта. ХІара моттига ларах тохам бе хьожаргба уж. Тахан интерне-та оагІонашка геттара чІоагІа баьргача нах лебеш болча зуламхоех лораваларах; тешаме боацача, малаш ба ца ховча нахаца бувзам лелабе йиш цахиларах; дувцаргда Іаьдала болхлоша. Јуртарча наха участковеца бувзам лоаттабар лоархІаме долга белгалдергда кхетаче. Іаьдала болхлошта, бахархошта юкье массахана бувзам хиларо моллагІа кхоачамбоацараш, хьаштдоацараш дикагІа гучадоах.

Јуртарча кхерамзлен хьал лорадара тІехьа къахьега дезаш ба берригаш, цунга хъежжа моллагІа зулам гучадаьнна моттиг хилча, ма хулла сихагІа хоам бе беза МВД болх-

лошка. МВД, бахархошта юкье-ра моттиг чІоагІгъяра, тешаме хилийтара тІехьа лоархІаме кхетаче я Яндарерча культуран ЦІагІа дІаяхьа лерхІар. Таханара къона тІехье воча, зуламе долча гІулакхех лораяра тІехьа, уж нийсача наькъа тІахьехарца, зуламаш юкье ра дІадахарца чІоагІа лоархІаме болх ба из, ала деза тахан. Каст-каста иштта кхетаченаш дІакхухьаш хиларо наьха кхетама хьал тоаду, шоашта ца а ховш доккхача зулама юкье нийсбала тарлуш хиларах лорабу, моллагІча моттиге шоай фу де деза, мишта хьовза беза ховш хул бахархой. Белгалде деза иштта йолча кхетаченах боккха пайда хьабоалилга! Вахаре эггара керттердар воча, бехктокхаме озаргволча гІулакхашта юстара хилар, бІеха хІама ца даржийташ, ма могга духьале лоаттаяр, зуламхой гучабахар, цар наькъаш тедар да, цу гІулакха дІакхухьаш аргІанара болх ба из МВД.

**Мехка геттара
члоагIа мух
болаш, ша
тохаш догIаш
хила мег, яхаш,
кхайкарал деш
ба МЧС болхлой**

Баркинхой Мурад

Мехкара хаоттам хув-цабала тарлуш ба, яхаш, кхайкарал деш ба бахархошка МЧС керттерча оагIон болхлой. Майцхали беттацарча 24-ча дийнахьа сайрийна, ялх сахьатагара бархI сахьат даллалца, геттара чIоагIа догIаш хила мег республике. «Сердалога» из хоам бера цу моттигера.

Секунда 20-25 метра-га кхоачаш мух болаш, ша тохаш, ди детташ, геттара чIоагIа догIаш делха мег мехка.

Республикера хиш айдалар, лоаман моттигашка лаьтта Iотакхар кхерам болаш хьал да из. МЧС болхлой шоай хIаман кийчо еш ба.

Бахархошка, хьаьшашка лоралуш хилар, хаоттам геттара хувцабеннача хана ара ца лелар дех МЧС! МоллагIа хIама нийсденна болх хуле 112 телефон дIатоха!

«Гобаккхарал доккхагIа» яха кагирхой туркхетаче дIайихьар мехка

ГIазданаькъан Ахьмад

«Гобаккхарал доккхагIа» яха туристий кхетаче дIахьош хилар Бейне. Кхаь дийнахьа лаьтгача цун дешара, мехкашта юкьера бувзам, барт чIоагIбарах йолча, тоабанца болх дIабахьар довзийтача кхетаченашка дакъа лоацаш хилар Кьилбаседа Кавказа моттигашкара гул-

бенна хинна кьонабараш. Лоаман хоза моттигаш, та-машийна дола Iалам до-взаш гобаккхар цар.

«Программанна юкье лоархIаме моттиг дIалоацаш дар Майтлоам тIа бовлар. Из атта боаца никъ бе дерлаца дикка низ, хьинар эшилга теркалдир доакъашхоша. Россе Паччахьалкхен бай-

ракха Ди дездеш, цу лакхе массехк бесах латта боккхача мехка байрахх йоаржайир цар. Карташца, GPS наькъаш хьалохаш болх дIакххьа Iомалуш хилар кьонабараш, иштта вIаший доттагIал чIоагIдир, керда нах байзар, лоамашта юкье дукха ха дIайихьар», - йоах «Сердалога» кагирхой гIулакхех йолча комитетера кхаьчача хоамо.

Кьонабарех барттайна тоаба хьаеш болх хилар цох. Цхьана керда проекташ хьакхоллаш наькадаргдола хIамаш Iомадир цар цига, иштта шоашта мел дайначо дог гIоздаьккха бар уж. Хьалхалаттараша белгалдечох, кердача, боккхача наькъ тIа хьалхара гIа баккхар хилар цох.

Шолжа йистошкара 50 гали совгIа нувхаш гулйир Эко-хьинардараша

Ужахьанаькъан Хьамзат

Магасерча Шолжа гонахьарча моттигашка лостам беш, хилар экологически болама доакъашхой. «Эко-МехкагIонча» яха проект хьаллоацараша 50 совгIа

гали нувхаш, гулъяь, араяхар цигара. Магасе кьахьегамашоатта дIадахьа гIо даьраш бар мехкарча экологе, Iалама гIулакхех йолча министерствон болхлой, кагирхой гIулакхех йола Комитет, гIо деш барий моттиг.

«Кьахьегамашоатта дIадихьар, «Россе хиш» яхача, Iаламах дог лазаш мел бола боккхача мехкара нах хин йистошка лостам бе арабоалаш болча боламга гIолла. Магасерча болама доакъашхоша хоза барт-

тайна дIадихьар из беркате гIулакх. 50 гали совгIа тайп-тайпара нувхаш яр цар, Шолжа йистошкара гулъяь, араяхараш», - йоах «Сердалога» цу оагIонцарча министерствера бенача хоамо. Министерствон болхлоша

доккха баркал кхайкадир из беркате гIулакх хьаллаца, Iалама моттигех дог лазаш хин йистошка лостам бе арабаьннарашта. Мехкарча беркатеча, хозача Iалама хIама лорадеш хила деза вай дергаш!

сердало

Учредитель:
Государственное
автономное учреждение
«Издательский дом
«Сердало»

Главный
редактор:
Курскиева Х.А.

Адрес редакции и издателя:
Республика Ингушетия,
386101, г. Назрань,
Тер. Центральный округ
пр. И.Базоркина, 60.
Тел.: 8 (8734) 77-11-84
Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована
Управлением Роскомнадзора
по Республике Ингушетия.
Рег. номер ПИ № ТУ 06-00033
от 16 декабря 2024 г.
E-mail: serdalo@yandex.ru
Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены
в компьютерном центре
ГАУ «Издательский дом «Сердало».
Время подписания номера
по графику в печать:
26 августа 2026 г.
Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не
совпадать с позицией редакции.
При перепечатке
ссылка на газету обязательна.
Письма, рукописи, фотографии,
рисунки не рецензируются и не
возвращаются.
Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диапозитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ № ____ Тираж: 2000 экз.

«ГОРЯЧАЯ ЛИНИЯ» ПРАВИТЕЛЬСТВА РИ ПО ПРОТИВОДЕЙСТВИЮ КОРРУПЦИИ +7 (8734) 55-11-57, ЕДИНЬИ ТЕЛЕФОН СЛУЖБЫ СПАСЕНИЯ 112

16 МЕХКА ДЕЗАДАРАШ

Ширача Аьга-Кхала тIа Россе байракх йоаржайир вай мехкарча Россе СК эпсаро

ГIазданаькъан Ахьмад

РФ Паччахьалкхен байракха цIай дездеш, ЖIайрахьа кхален Аьга-Кхале, кура бовхьаш долча вай даьй гIалашта юкье, Даьхенцарча беамак бола болам дIабихьар. Россе вай мехкарча Тохкама комитета болхлочо боккхача мехка байракх йоаржайир, цу лакхе ваьнна; Россе кьамашта юкье цхьоагIо, барт хила безилга белгал-деш.

«ГIалгIайче доккха, кьаьна истори долаш, та-машийна хоза долча лo-амашта юкье уллаш мохк ба. БIаьшераш хьалха вай даьша хьалъаьча гIалашта, кIай бовхьаш долча лo-амашта юкье геттара чIоагIа хоалуш хул хьам-сарча Даьхенцара беамак.

Россе вай мехкарча Тохкама комитета болхло-ша, хIара шера РФ Пачча-хьалкхен байракха ди дез-деча хана, из цIай хьал-лоацаш, российский бай-ракха истори довзийташ бола болам боаржабу вай мехка», - йоах «Сердало-га» Тохкама комитетера кхьача хoамo. Лоамашта юкьерча доазон тIа боар-жабаьча боламо массaне-на хьалхадаьккхар, Россе низ хилар, кьамаш шоай-ла цхьоагIо йолаш, барт лорабеш, истори довзаш, цунца лерхIам болаш хилар долга.

ГOБЪЯВЛЕНИЕ

Утерянный аттестат серии А №766794, выданный СОШ №14 с.п. Нижние Ачалуки в 1992 г. на имя Арсановой Марии Ахмедхановны, считать недействительным.

«Магас» оалача спорта ЦIагIа дIахьoш, волейболах яхь я

Баркинхой Мурад

Йовлой Берда цIерах долча «Магас» спорта ЦIагIа, волей-болах йола яхь дIаяхьа гуллуш бар селхан. Терроризм яхача доккхача, бIехача зулама ду-хьала кьовсам лоаттабеча хал-кьашта юкьерча Денна хетаяь яр уж яхьаш.

«Ялх тоабан доакъашхой бар, ше-ше котвала гIерташ, кьов-сабеннараш. Хьажархошта совгIаташ долаш, массехк яхь кийчяьй цига. ТолашагIбараш

РФ Паччахьалкхен байракха хетабаь болам дIабихьар, Яндарерча культуран ЦIагIа

Ужахьанаькъан Хьамзат

Россе Паччахьалкхен байрак-ха Денна хетабаь болам бо-аржабе гулбелар Яндарерча культуран цIагIа. Кхувш лат-тача кьoнача тIехьен пачча-

хьалкхен керттерча белгало-нашца лерхIам хила безилга хьалхадоаккхаш болх бар из.

Культуран цIагIа исбахьа-лен oагIонцарча балха кул-гал деча Йовлой Мадинас, кьo-

нача хьаьшашта цхьаццaдо-ла лоархIамедараш хьалхадо-ахаш, кьамаьл дир. Российски байракха бIаьшерашкара денз хьадоагIа истори, цун хIара беса кIоарга малан довзийтар цо кьoнабарашта.

Даьхен хIаманца лерхIам хила безилга, цун истори довза дезилга хьалхадаьккхар Йов-лой Мадинас. Боккхача мехках лаьца долча кьамаьлашка, до-аккхалца ладувгIаш бар кьoна-бараш.

Россе цIихеза тренер Белхарой Асхьаб сецав

ГIазданаькъан Ахьмад

Боккха эшам хилар селхан, мехкарча спорта oагIон ваха-ре. Россе цIихеза тренер, СССР спорта мастер, воккха хьe-хамча хиннача Белхарой Ас-хьаба вахар хаьдар. Ший дер-рига вахар спорта хетадаь саг вар Белхарой Асхьаб. Тре-нер хиларал совгIа, шоллагIа вола да хинна лаьттар из кьo-набарашта. Шоаш хьайцача гIулакхацара говзал лакхье, доккхача толамашка бодача наькъ тIа бала гIо деш хилар из спортсменашта.

Эллиной-румий оалача ла-

тарах болча, цо Iомабаьча дукхача спортсменей шерра шоай цIераш дIайовзийта вIаштIехьадаьлар. Цар хIара майдилгаца, лакхерча лагIа тIа оттарца Белхарой Асхьаба бок-кха кьахьегам ба. Дошо ала-пашца язъаь латт цун цIи мех-карча спорта исторе, хIаьта цо хийха хIамаш тIехьенгара тIехьенга кхоачаш дахаш да. «Сердало» газета болхлошта геттара хала хиннаб из хоам. Дала гешт долда цунна! Дала кьахетам баь, ялсмаден хьа-ша волва цох! Бисарашта сато-ха низ, иман-сабар лулда Кхел-лачо!

белгалбергба кубкашца, грамо-ташца, майдилгашца, хIаьта яхьe эггара дикагIа волчунна кьаь-стта совгIат дала лаьрхIад», - дийцар «Сердалога» мехкарча Минспорте.

Кьонабараш спортIа, нийса-ча вахара тIахьехаш боаржабеш, болх ба из тахан. Воча, бIехача зу-лама кьонабараш юстара хилий-тара тIехьа, нийсагIа а дикагIа а дар царна хьалхадоаккхаш, бер-катеча наькъ тIа шоай гIулакхаш тоаде царна гIо де хьажа дезаш да вай, цунга хьежжа лоархIаме да иштта йола яхьаш йоаржайар.

